

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыҥ хаһыата»

Аһаҕас сурук

Улуус баһылыга
А.П. АТЛАСОВКА
Улуус мунньаҕын
депутаттарыгар

Нам улууһугар кэнники 10-ча сылга экономика бары салааларыгар таҥнары түһүү салҕанан бара турар. Бу чуолаан инники күүһү сүлдьүөхтөөх онорон таһаары тутаах салаатыгар, тыа хаһаайыстыбатыгар, көстөр. Тыа сахатын саха дэппит, аныгы үйбүө, нууччалаан эттэххэ, «стратегической» салаанан аабыллыбыт хайысхаттан — сүөһү көрүүтүттэн — аккаастаныы, чэпчэки суолу булууну тэтимэ кэнээн иһэр. Бары нэһиликтэргэ «бу ыал быйыл сүөһүтүн эһэр үһү» диэн тыл-өс улахан болҕомтоҕо да ыылыллыбат буолла. Маньык тэтиминэн бардахпытна, аны 10-ча сылынан улуу сахалар ынах сүөһүбүтүн музейга эрэ көрөр буолуохпут диэн ыарахан санаа үйбүө-хаайа тутар.

Биричиинэтэ туохха сытарый? Оноһуллубут эт-үүт сыаната бастар намыһаҕар, үлө көлөһүнэ толуйуллубатыгар сытар. Государство өйбүлэ кэнники 10-15 сылларга харыс да халбаҥнаабата, эгэ, инфляция тэтимэ учуоттаныа дуо? Туттарыллыбыт бородууксуйа иһин аахсыы ыйы ыйдаан соһулар, эрдэттэн аахсыы ситимэ былааннаммат. Төттөрүтүн государство өттүттэн финансовай рэкёт сайдар, ветеринарнай, медицинскэй өгөлөр сыаналара харса суох үрдүүллэр.

Сылын аайы бэриллэр үбүнэн өйбүл төһө, ханна, хайдах оноһулар таабырыҥна кубулуйда, кэлимник 4-5-тии сылга халбаҥнаабат ситим тэриллбэт. Арай биирдиилээн бааһынай хаһаайыстыбаларыгар, ким улаханньык туруорсубукка, «ыта-абыкка» эрэ улахан көдүүһэ суох көмөлөһүү көстөр. Мантан сизтэрэн коррупционной өйдөбүл үөскүүр.

Маньы ыйан туран сыһыаны тутатына туоратарга суһал дьаһаллары ылары туруорсабыт! Дьон-сэргэ эрэллээх буоллабына эрэ тыа хаһаайыстыбата өнүйэр суолга киириэбэ. Ол инниттэн:

Тыа сирэ уонна рынок

2010 сылга муниципальнай тэриллиилэргэ тыа хаһаайыстыбатыттан онорон таһаары салаатын өйүүргэ судаарыстыбаннай боломуочуйа бэриллибитэ. Бу сылга ким төһө оту оттуохтааба, оҕуруот аһын үүннэриэхтээбэ, төһө иэннээх сиргэ ыһыы ыытыллыахтааба чопчуланна. Тыа хаһаайыстыбатыттан онорон таһаарыны өйүүр тустаах боломуочуйа олоххо киирэрин туһугар быйыл судаарыстыбаннай бюджеттан 2 724 150 930,00 солк. көрүллүбүт. Тохсунньу-кулун тутар ыйдарга кассовай былаан 1 817 020 803,00 солк. тэннэстэ.

Кулун тутар 25 күнүнээҕи туругунан куорат уокрутарыгар уонна биирдиилээн оройуоннарга 1 506 848 483,00 солк. тыырыллыбыт. Ол уопсай иэнтэн 55,3% тэннэһэр. Ол эрэри тыырыллыбыт суума бытааннык туттуллар. 1 506 848 483,00 солк. тыырыллыбытыттан, 309 813 194, 64 солк. туттуллубут. Бу 20,6% тэн. Ол аата республикатааҕы бюджеттан тыырыллыбыт үп 80% табары онорон таһаарааччыларга тиксэриллэ илигин көрдөрөр.

Саамай элбэх суума «Поддержка производства и переработки продукции скотоводства» анал ыстатыыага көрүллүбүт. Ол эбэтэр үүт соҕотуопкатыгар — 2 114 130 000,00 солк. Кулун тутар санатыгар муниципаль-

САЙДЫЫ СУОЛУН ТОБУЛУОХХА

1. Урукку олохтоһон испит үтүө үгэс быһыытынан бэс ыйыттан балаҕан ыйыгар диэри сайылык хаһаайыстыбаларыгар үүт туттарыллар сыаната 40 солк., ол иһигэр субсидия 30 солк., атыылаһар сыана 10 солк. тэннэһиэхтээх.

2. Үүт, эт, хортуоппуй, оҕуруот аһын субсидията кэлэр өттүгэр инфляция тэтимин учуоттаан үрдэтиллиэхтээх, маньы республика правительствотыгар сорунуулаахтык туруорсуохха.

3. Улууска биир үгүө, улахан хамсааһынынан былларыҥныттан тыа хаһаайыстыбатыгар 22 мөл. солк. көрүллүбүтэ буолар. Бу үбү эти, ыччат сүөһүнү иитиитгэ о.д.а. аңардас бородууксуйа, төбө иһин субсидиялааһыҥна туһаайыахха, 3-5 сылга бу хайысханы үбүлээһини мэктиэлиэххэ.

4. Эрдэттэн быһыык кэмнэргэ, холобур, сыл саҕаланыытыгар, табаары онорооччуга бородууксуйатын иһин сөптөөх болдьоҕор төлөһөр ньымалары толкуйдуурга уонна олоххо киллэрэргэ.

5. Тыа хаһаайыстыбатын астыыр-танастыыр тэрилтэлэргэ чуолаан быйылгы сыл төрдүс кварталыгар үбү-харчыны

аккумуляциялааһыны кытаанах хонтуруолга ыларга.

Биирдиилээн хаһаайыстыбалары өйөөһүнү тохтотуохха, кэлимник бородууксуйа эрэ иһин төлөбүрү олохтуохха. Маньы биһиги тыа хаһаайыстыбатын өрүһүйүү, сэргэхситии бастакы уталытыллыбат дьаһалларын быһыытынан ааҕабыт. Улууспут тыатын хаһаайыстыбатыгар үлэлиир уонна кини сайдарыгар кыһаллар дьоммут-сэргэбит биһиги этиилэрбитин өйүөхтэрэ диэн эрэнэбит.

Үөдэй нэһилиэтин табаары онорооччулара:

«Ымьахтаах» бааһынай хаһаайыстыбаттан А.Н. ЯДРЕЕВ,

«Дьабыһаа» бааһынай хаһаайыстыбаттан В.П. ОБУТОВ,

Кэтэх хаһаайыстыбалаах олохтоохтор: Н.М. МАКАРОВ,

К.И. СВИНОВЕВ, И.А. ЗЫРЯНОВ,

П.Е. ФЕДОТОВ, В.В. ФЕДОТОВ,

М.А. ОХЛОПКОВ, Е.Д. ЯКОВЛЕВ, Т.Д. ЯКОВЛЕВ,

Е.Е. ЗЫРЯНОВ, С.С. НИКИФОРОВ,

В.А. ЭВЕРСТОВ, П.В. ПОПОВ

2015 с. муус устар 8 күнэ

СУБСИДИЯНЫ КЭМИГЭР ТИЭРДИЭХХЭ

най тэриллиилэргэ бу үптэн 268 627 500,00 солк. тыырыллыбыт, ол аата муниципальнай тэриллиилэргэ былааннаммыт үп 60% түһэн сытар.

Биирдиилээн оройуоннары көрөр эбит буоллаха, кулун тутар бүтэһик нэдиэлэтин түмүгүнэн, Мэнэ-Хаҥалас — 8,6%, Чурапчы — 12,5%, Таатта — 3,0%, Амма — 4,1%, Кэбээйи — 3,0% туттубуттар. Оттон хоту улуустартан Анаабыр 68,0% тиэрдэн олоһор. Нерюнгри — 88,2%, Аллараа Халыма — 62,0%, Сунтаар — 74,0%, Хаҥалас — 75,5% түнгэтэн олоһоллор.

Тыа хаһаайыстыбатыттан онорон таһаары атын хайысхаларыгар бачача үп эрдэ тиийбит. Сүөһү төбөтүгэр көрүллүбүт үптэн — 71, 7 % тиийбит. Сибиньэ хаһаайыстыбаларыгар аһаҕастык үп аһаҕа кэриэтэ ыытыллыбытыттан, аадырыһыгар 17% тиийбит. Ол эбэтэр 1 927 250,00 солк. түнгэтиллибит. Үөр сылгыны иитиитгэ 69,9% үп ыытыллыбытыттан, 6,3% тиксэриллибит. 3 мөл. тахса солк. Мэнэ-Хаҥалас, Таатта, Уус-Алдан, Хаҥалас, Чурапчы улуустарыгар тыырыллыбыт. 2 мөл. солк. тахсалыы үп Аммаҕа, Намга,

Ньурбаҕа, Сунтаарга бэриллибит. Бу ыстатыынан тиийбит харчыны олоһу Амма, Нерюнгри түнгэтэн олоһор. Аһаҕастык үүнэр оҕуруот аһыгар — 39,1 % тиксэриллибит. Хортуоппуй үүннэрээччилэргэ 51 536 700,00 солк. тыырыллыбытыттан, улуустарга 22 938 440,00 солк. ыытыллыбыт. Бу үбү түгэтии муус устартан саҕаланыаҕа.

Үүт аһы астыырга көрүлэр былааннаммыт үп Сунтаар, Горнай, Уус-Алдан улуустарыттан уратыларга 75 бырыһыана ыытыллыбыт. Ааттаммыт улуустарга субвенцияны ыыты тардыллар төрүөтэ — республика бюджетыгар 10 158,9 тыһ. солк. иэстээх олоһоллор. Сүөһү иитиитигэр көрүлэр үп эмиз 75 бырыһыана ыытыллыбыт. Эбии сайаапка ыытыллыбатаһын түмүгэр Аллайыаха, Муома, Өлөөн, Усуйаана ити хайысхаҕа үптэрин ситэ ыыттарбакка олоһоллор.

Тыа хаһаайыстыбатын министертвота улуус дьаһалларыгар отчуоту толору уонна кэмигэр онороллоругар, тиийбит үбү аадырыһыгар тиксэриини тэтимирдэллэригэр этиилээхтэр. ТХМ пресс-сулууспата

Хааччыһы хайдаһый?

Былырыын, орубуна баччаларга, П.Хомустаах ОДЪКХ-тын салайааччытын Жирков Дмитрий Афанасьевич туһунан «Итии холбоммута уонча сыл буолла» диэн кыра ыстатыйа сыһын суруйан таһааттаран турардаахпын. Онно тыа сиригэр олоһор дьиллэргэ итии киллэрии үлэлэрин ким да иннинэ, Саха сирин президенин дьаһалын инниттэн саҕалаабытын туһу-

ҮЛЭЛЭЭХ БУОЛУУ — ОЛОХПУТ УЙГУТА

нан суруллубута. Ол 2004 сыллардаахтан саҕаламмыта. Билигин ол тыа сирин итиинэн хааччыһы политика-тыгар кубулуйан үлэхамнас киэн тэрээһиннээхтик барбыта 5-6 сыл буолла. Оччолорго, 2004 сыллаахха, бастакы 34 ыалы итии-гэ холбоохун туһунан кэпсэниллибит...

Ол уонна күннээҕи үлэ хайдах баран иһэрин туһунан Дмитрий Афанасьевичи көрсөн аҕыйах тылынан информация биэрэригэр көрдөстүм.

- Дмитрий Афанасьевич, кыстык түмүктэнэн ээр. Үлэ олус мөлтөҕө суох быһыылаах. Куһаҕан сурах тоҕо эр иһилибэт. Эһиилги кыстыктааҕы бэлэмнэниигит хайдах баран иһэрий? Чох таһыыта төһөлөстө?

- Бэйэ билэҕин, бу күннэргэ эһиилги тохсунньуга дылы оттор чоһутун хаһаанарбытыгар улахан үлэни ыытабыт. Ону барытын киин хонтуруобит кэпсэтэн, дуогабардаһан ыытар, онон биһиэхэ улахан чэпчэтии буолар.

Бу күннэргэ былааннаах 2800 т. чох кэллэ. Уонна мантан саас отторбут 300 т. кэллэ. Ити өттүгэр боппуруос барыта быһаарыллан турар. Гааһа суох буолан, билигин уруккубут курдук, 8 хочоолунайбытын оттон олоһобут. Бэйэбинээн 43 киһилээхпин.

- Быйыл туох улларыһы, туох сага тутуу барар буолуох курдугуй?

- Саҕабыт диэн, быйылгыттан уматыкпытын талонунан биэрэллэр. Чох таһааччылар Суоттуттан куттан бараллар.

Урукку курдук кутунан аҕалан туһунан туппаппыт. Ол олус үчүгэй, табыгастаах. Чааһынайдары салгыы итии ситимигэр холбоохун үлэтэ барар. Ол инниттэн оҕо саадын хочоолунайын онугар 2,5 кВт модульнай хочоол тутулар буолла. Онно 28 ыал холбононо былаанналар. Матыйыаала: хо-

чуоллара, трассатын турбалара номнуо таһаарылыннылар. Аны күһүн тутуу бүтэн үлэбэ киириэ. Онон, аны сайын биһигини күүстээх үлэ күүтэр, онно бары бэлэммит.

Үлэлээх буолуу — биһиги олохпут уйгута. Үлэлээх буолан биһиги хамнастаахпыт, оҕолорбутун иитэбит, үөрэттэрэбит. Ону биһиги өйдөөбүшпүт ыраатта. Үлэбит миэстэтин харахпыт харатын курдук харыстыбыт. Ол иһин кэлэр кыстыкпытыгар тэрээһиннээхтик киирэр инниттэн күүскэ бэлэмнэнэбит. Үлэлиэхпит. Барыта үчүгэй буолуо.

Андрей КОБЯКОВ, пресс-киин

Ыал — ыччатынан

ИИТЭЭЧЧИ БУОЛААРЫ БУЛУҢТАН — НАМҢА

Булун улууһун Күһүүр бөһүөлэгиттэн төрүттээх Павел Корякин уһууһун иитээччигэ буолар баҕалаах. Кини И.Е. Винокуров аатынан Намнааҕы пед. училище оскуола иннинээҕи отделеһын маннайгы кууруһун устудьуона. Бэлиэтээн эттэххэ, училищеҕа уһууһун иитээччилэрин бэлэмниир саҕа салаа арыллыбыта. Манна барыта 23 оҕо үөрэнэриттэн Павел соҕоттох уол. Мин кинини Намна «Кэскил» уһууһун кырлар бөлөхтөрүгэр практикалана сылдьарыгар түбөһэ көрөн, сонурҕаан кэпсэттим.

Павел 22 саастаах, аармыйаҕа сулууспалаабыт. Үөрэххэ кэлиэн иннинэ дойдутугар Күһүүргэ оҕо саадыгар үлэлээбит. Онон Намна уһууһун иитээччитин үөрэҕэ баарын истээт да, кэлэн туттарыбыт. Эр киһиэхэ олус соһуччу, сэдэх идэни талбытыттан ончу кэмсиммэт. Дьон араас саҕа-тыгар киирэн биэрбэт, ардыгар күлүү-элэк тыл-өс баар да буоллаҕына кыбыстыбат, улаханна уурбат эбит. Элбэх оҕолоох дьиз кэргэннэ төрөөбүт буолан, оҕо сыстааһын дири. Биригэ төрөөбүт бэһилэр. Үөрэҕин болдьоҕо — икки сыл уон ый. Бүтэрдим да дойдубар барабын, онно мин уһууһун күүтэллэр дири. «Иитээччи хайдах буолуохтааһый?» — диэн ыйытыыга: «Идэтин сөбүлүүр уонна оҕону таптыыр буолуохтаах», — диэн иитээччи сүрүн ирдэбиллэриттэн кылаабынайдарын тоһоҕолоон этэн кэбистэ.

Павелы кытта икки кыыс кырлар бөлөхтөрүгэр иитээччи күүрээһиннээх үлэтигэр сыстан, оҕолордуун бодьуустаһан, элбэри билбиттэр-көрбүттэр. «Кэскил» уһууһаны сөбүлээбиттэр. Эдэр эрэри номнуо уопуттаах иитээчилэр Анна Петровна Шадрина, Розалия Михайловна Афанасьева үлэлэрин, кырачаан оҕолорго сыһыаннарын биһирээбиттэр. Арай, уһууһун кырачаанын уонна миэбэллэрэ эргэтин бэлиэтиллэр.

Бу курдук, эдэр дьон иитээччи үрдүк эппиэтинэстээх, ыарахан үлэтигэр уһаарылар бастакы үктэллэрин билсбиттэр. Сыһыа киһилэри үрдэтэр, үтүөбэ тардыһар гына үөрэттиннэр. Кыамматы өрө тартыһан, күүстээҕи үтүөбэ туһаайдыһан. Айыыһыттаах буоллуннар!

Л. НОГОВИЦЫНА

Дьиэ кэргэнгэ уонна об-
ществоҕа аҕа эппиэтинэһин
үрдэтэр инниттэн, ыал олоҕор
уонна үүнэр көлүөнэни иитиһигэ
аҕа оруола улаханын учуоттаан,
1999 сылтан республикабыты-
гар Аҕа күнүн бэлиэтиир буол-
буппут. Бэлиэ күн муус устар
маннайгы өрөбүлүгэр түбэһэр.
Бу күннэ анаан араас тэрээ-
һиннэр буолаллар. «Аҕа күрэҕэ»
һытыллар, «Ытык аҕа» респуб-
ликаҥааҕы бэлиэ туттарыллар.
Бастын аҕалар бэлиэтэнэллэр.

Аҕа эмиэ ийэ кэриэтэ, баар-
суох күндү киһи буолар. Кини
ардыгар ийэтээбэр ордук дьиэ
кэргэнин, оҕолорун туһугар
кыһаллар-мүһэллэр, көрөр-
истэр. Кэнники сылларга соҕotoх
аҕалар ахсааннара элбээбит. РФ
Быраабы араҥаччылыыр ас-
социацията ааҕан көрбүтүнэн,
Россияҕа 300 тыһ. тахса соҕotoх
аҕа баар эбит. Оттон биһиги
улууспутугар бу боппуруос төһө
сытыытык турарый? Кинилэр
олохторо общественны төһө дол-
гутарый?

**А.Е.Олесова, «Ленскэй нэһи-
лизк» МТ социальнай боппуру-
остарга сүрүннүүр специалиһа:**

«Биһиги нэһилиэккэ араас
араҥа баар. Олор истэригэр соҕotoх
аҕалар эмиэ аабыллар. Бары
хайысхаларга үлэ барар, хас
биирдиилэригэр общественнай
түмсүү тэрийэргэ дьулуһабыт.
Ол гынан баран, общественнай
үлэ ыарахаттардаах. Маныаха
эдэр дьон улаханник кытта
сатаабаттар. Ленскэй нэ-
һилиэк иһинэн аҕалар сүбэлэрэ
урукку сылларга былааннаах-
тык үлэлээбиттэ, кэнники сыл-
ларга үлэтэ бытаарда. Сүбэ баар
эрээри, кэмтиттэн кэмигэр эрэ
баарын биллэрэр. Биирдиилээн
тэрээһиннэргэ эрэ кытталлар.
Ол да буоллар, соҕotoх аҕалары
билбэспит-көрбөспүт буолбатах,
кинилэр биһиги болжомтобутугар
сылдыаллар.

Нэһилиэккэ уонча соҕotoх
аҕа баар. Хайдах-туох олох-
тоохторун көрө-истэ сылдыа-
быт. Көрүллэр бары көмөнөн
туһаналлар. Аҕалар бары үлэ-
лииллэр. Саастара орто. Ким эрэ
дьонун кытта, ким эрэ бэйэтэ
оҕолорун кытта дьыо-уот тэри-
нэн ололор. Оҕолор бэрээдэк
чааһыгар этэнгэлэр. Кинилэр
быыстарыгар туйгун үөрэнээч-
чилэр бааллар. Биир оҕо оскуо-
ланы мэтээлинэн бүтэрэн, рес-
публикабыт таһыгар киин үөрэх
кыһатыгар кирибитэ. Онон, со-
рох аҕаларбыт оҕо иитиитигэр
болжомтотун уурбат ийэтээбэр
үчүгэйдик дьаһанан, олохторун
оностоллор, оҕолорун көрөллэр-
истэллэр, бүөбөйдииллэр. Бил-
лэн турар, кинилэр, ыарахан
олохтоох ыалларга киирсэллэр.
Ол гынан баран кийалара да-
ҕаны биллэ-көстө сатаабаттар.
Туһааннаах боппуруостарга ыа-
рахаттары көрүстэхтэринэ эрэ
олохтоох дьаһалтаҕа кэлэллэр,
сүбэ-ама ыалаллар.

Аҕалар сэбиэттэрэ тигинэч-
чи үлэлиирэ буоллар, бүтүн об-
щество болжомтотугар киирэн,
соҕotoх аҕаларбыт олохторо чэп-

СОҒOTOБУН – ОЛОХ ОХСУУТУН УТАРЫ...

чиэ этэ дии саныбыын.

Иһитиннэрии быһыыты-
нан эттэхпинэ, нэһилиэккэ 286
соҕotoх ийэ, 452 элбэх оҕолоох,
2495 толору ыал бааллар. Ыал
уопсай ахсаана 3045-кэ тиийдэ.
15 түөлбэ баар. Мантан 12-тэ
сангардыллан үлэтин саҕалаата.
Түөлбэлэрбит салайааччылара
дьаһалта үлэтигэр улахан кө-
мөлөөхтөр. Ол курдук, кинилэр
ыалларын хас биирдиилэрин
билээллэр, көмөҕө наадыһар
дьиэ кэргэн баар буоллаҕына
олох-
тоох дьаһалтаҕа биллэрэллэр,
туруорсаллар, ситиһэллэр. Мин
кинилэр үлэлэрин үрдүктүк
сыаналыбын, чэпчэkitэ суох
үлэлэрин өйдүүбүн уонна мах-
талбын тизрдьэйн».

Улахан нэһилиэктэртэн 1
Хомустааҕы ылан көрөр эбит
буоллааха, олохтоох дьаһалта
сүрүннүүр специалиһа Т.Н. Со-
ловьева иһитиннэрибитинэн, ман-
на 4 соҕotoх аҕа аабыллар. Саа-
стара орто, биирдии оҕолоохтор.
Саамай кыра оҕо 3 саастаах.
Үлэлииллэр. Нэһилиэк обще-
ственной олодүттан туора тур-
баттар. Хатын-Арыыга 5 аҕа
олорор. Бэһиэн үлэлииллэр.
Этэнгэ олороллор диэн нэһи-
лизк специалиһа Надежда Сив-
цева иһитиннэрэр. Хамаратта
олохтоох дьаһалтата иһитиннэр-
битинэн, манна 8 соҕotoх аҕа оло-
рор. Бизс киһи үлэлиир, түөрдэ
үлэтэ суох эбиттэр.

**Д.А. Зырянов, Намнааҕы 1
№-дээх орто оскуола аҕаларын
түмсүүтүн бэрэссэдэтэлэ:**

«Саҥа үөрэх дьыла саҕалан-
на да, аҕалары мунһан уон-
ча пууннаах сыллааҕы была-
ан ылынабыт. Аҕыйах эрэри
хаачыстыбалаах, суолталаах,
туһалаах тэрээһиннэри ыытар-
га дьулуһабыт. Бэйэм кэтээн
көрүүбүнэн, кэнники сылларга
аҕалар мунһааха кэлиилэрэ, тэ-
рээһиннэргэ кыттыылара элбээт.
Онон көхтөөх, кыһамньылаах
аҕалар кэккэлэрэ хангаан эрэр.

Манна улахан оруолу со-
циальной педагог А.П. Око-
рова, директор Е.П. Габышева
ылаллар. Улуус саамай улахан
оскуолата буолан, манна араас
араҥаттан оҕолор үөрэнэллэр.
Олор истэригэр соҕotoх аҕалаах
оҕолор эмиэ бааллар. Хомойуох
иһин, ол аҕалары кытта ылсы-
бакка сылдыабыт. Кэнники сыл-
ларга кинилэр элбээтилэр. Бу
олохпут ыар чакчыта буолла.
Соҕotoх аҕалар хайдах дьаһанан
олороллоро, кинилэртэн бэйэлэ-
риттэн тутулуктаах дии саны-
быын. Дьингэ, оҕо төрөппүт тус
холобуругар иитиллэр, үөрэнэр,
уһаарыллар. Оттон төрөппүт
дьыло – оҕотун ситиһиитигэр».

**Намнааҕы 1 №-дээх орто
оскуолаҕа 20-тэн тахса сыл со-
циальной педагогунан үлэлээбит
А.П. Огорокова:**

«Биһиги оскуолабыт холо-
буругар ылан көрдөххө, соҕotoх

аҕалар урут да бааллар этэ, би-
лигин да бааллар. Кинилэр ах-
сааннара элбээтэ диир кыаҕым
суох. Көрдөрүү биир тэн. Кэтээн
көрүүбүнэн маннык аҕалар араас
буолаллар. Ким эрэ көхтөөх, ким
эрэ көҕө суох. Кинилэри сөптөөх-
түк өйдөөн өйүөххэ наада.

Уопсайынан, общество били-
ниитэ, болжомтоҕо эрэйиллэр –
соҕotoх ийэлэр таһымнарыгар.
Оскуолабытыгар олус сэмэй,
сымнаҕас майгылаах үс оҕолоох
соҕotoх аҕа төрөппүттээхпит.
Улахан оҕото оскуоланы бүтэ-
рэн студентка, кыралара биһи-
ги оскуолабытыгар үөрэнэллэр.
Кини кыһамньылаах, эппиэти-
нэстээх. Оҕолоругар ийэлэрин
суохтаппат. Бэйэтэ үлэлиир, по-
сobie ылаллар. Этэнгэ олоробут,
соҕotoх аҕа буоларбын улахан
проблема курдук көрбөспүн ди-
ир эбит. Оҕолоро киһи быһыыты-
нан майгыллара-сигилиллэрэ олус
үчүгэй. Онон ийэ араас буола-
рын тэнгэ, соҕotoх аҕалар эмиэ
араастар».

**Соҕotoх аҕаны кытта
кэпсэтииттэн**

**В. 36 саастаах, икки оҕолоох
(биллэр биричиинэнэн аатын
суруйабыт):**

«Кэргэмминээн арахсыбып-
пыт ахсыс сылыгар барда. Ки-
ни хоту оройуонтан төрүттээх.
Уоллаах кыыс оҕолоохпут. Оску-
ола оҕолоро. Бэйэбэр бааллар.
Ийэлээх аҕабын кытта олоро-
бут. Посobie ылабыт. Итиэннэ
төрөппүттэрим көмөлөһөллөр.
Оскуолаҕа аһылыктара босхо.
Ыараханник олоробут дэмнэ-
пин. Арай, дьиэ-уот боппуруоһа
кыаллыбат. Саҥа дьиз туттуох-
пун баҕарабын да, үп-харчы боп-
пуруоһа тиийбэт. Хамнаһым 30-
ча тыһ. солк. Дьонум пенсияла-
рыттан көмөлөһөр буоланнар син
тиийэр курдук. Сылгылаахпын.
Идэһэлэнэбит. Уолум эһитинээн
сайын куурусса иитэр баҕалаах-
тар. Былаан бөҕөлөр. Оҕуруот
аһа үүннэрэбит. Сир астыы-
быт. Арай, эппитин, үүпүтүн
атыылаһабыт.

Инникитин ыал буолар баҕа
санаа баар. Ол гынан баран, оҕо-
лорум сыыһа өйдүөхтэрэ, ылы-
ныахтара суоҕа диэн дыксинэр
курдукпун. Оҕолорум уйулҕала-
рын алдьатыахпын баҕарбаппын.
Чэ, олох көрдөрөн иһиэҕэ...».

**Бу кэпсэтиилэртэн көрдөх-
хө, соҕotoх аҕаларга болжом-
то баар эбит. Олох араас ыара-
хаттарыгар түбэспит соҕotoх
аҕалар бэйэлэрин тустарынан
биллэрэри наадалааҕынан аах-
паттар, биитэр кыбысталлара
билиннэ. Ол эмиэ өйдөнөр. Онон,
олох ыарахаттарыттан санааны
түһэрбэккэ, сырдык олох иһин
туруулаһын, салгыы бу курдук
оҕолоргутун кыһамньылаахтык
иитэн, ыра санааҕыт туоларыгар
баарабын. Кытаатын, дьоллоох
буолун!**

Л. НОГОВИЦЫНА

Дьиэ кэргэн уонна ыччат по-
литикатын улуустааҕы салаа-
тын тутаах специалиһа Степа-
нова Т.Н. сорудаҕынан, ааспыт
сыл ахсынньытыгар Хатыры-
гына, Никольскайынан, Искра-
нан, Аппаанынан, Түбэнэн сыл-
дьан, учуокка турар ыаллары
көрдүбүт, төрөппүттэргэ уонна
учууталларга оҕону иитии-сай-
ыннары туһунан бэсизэдэлэри
оҥордубут. Мунһааха биһиги
кэпсээмммитин дьон-сэргэ олус
интэриэһиргээн истибититтэн
эрдийэн, бэйэм мунһуммут би-
либин, түмүктэрибин хаһыакка
суруйарга быһаарынным.

КИҢИЛИИ КИҢИНИ ИИТИИ — БАРЫБЫТ СОРУКПУТ

Аныгы кэм түргэн тэтимигэр
олорсон, олохпут бары эйгэти-
гэр сайдыы да, сатарыйыы да
көстүүлэрэ балысханник киирэ
тураллар. Маннык уларыйыы-
тэлэрийии бара туруута оҕону
иитиигэ кэккэ күчүмэҕэйдэри
үөскэтэр. Сөптөөх иитиини аа-
спатах киһи сыыһа-халты тут-
туута элбиир, тэмтэрийэр суол-
га үктэниитэ дөбөҥсүйэр. Хонон
турдах ахсын, өйгө-санааҕа сата-
ан батан киирбэт сидьин быһыы
туһунан хобдох сурахтар интер-
нети, ватсабы, телевизоры, ара-
адыыйаны, хаһыаты толоролло-
ро тохтообот. Маннык бөрүкүтэ
суох көстүү салҕанан бара турда-
ҕына, инники өттүбүтүгэр биһи-
гини хайдах-туох олох күүтэрэ
сэрэйиллэр.

Олох омсолоох көстүүлэрин
утары үлэ барбат буолбатах,
барар, ол эрээри кыаллыбат,
кыайтарбат кыһалҕалар элбэх-
тэр. Онон үрдүкү салалтаттан
саҕалаан хас биирдии төрөппүт,
иитээччи, учуутал, кэлэр кэм
туһунан ыраналыыр киһи – бу
ка барыбыт — баар балаһыан-
ньаны көннөрөр туһугар туру-
нан ылыстахпытына эрэ, үтүө
түмүктэргэ тиийиэхпит.

Оҕону иитиигэ сүрүн сыал
быһыытынан киһилии киһи-
ни иитэн таһаарыыны өрө ту-
туохтаахпыт. Киһилии киһи
диэн кими ааттыыбытый? Ма-
ны бары удумаҕалатар курдук-
пут эрээри, бу диэн чопчу этэр
кыахпыт суох. Уонтан тахса сыл
Намнааҕы педколледжка этно-
педагогиканы үөрөппит буоламын,
бу боппуруоска балайда
үлэлэстим. Олорун оҕону иити-
гэ анаабыт Баһылай Босьяк кө-
рөрүнэн, киһилии киһиэхэ 3
ирдэбил турар: туһалааҕынан
дьарыктаныы, бэйэ кыһалҕатын
атын киһи көмөтө суох быһаарар
кыахтаныы, төрөппүттэр инни-
лэригэр ытык иэһи өйдөөһүн.
Хайдах гынан мань ситиһиэххэ
сөбүй? Онуоха бастакы олук
быһыытынан оҕо үтүөнү уонна
мөкүнү араара үөрэнэрэрин си-
тиһилиэхтээх. Оҕо үөрэтиини-
такайыыны өйдөөн-дьүүлээн
истиэхтээх, долоҕойугар тох-
тотуохтаах, өйүнэн-сүрэҕинэн
ылыныахтаах, оччоҕо эрэ кини,

таһыттан хонтуруола да суох,
бэйэтин үтүө баҕатынан куһа-
ҕантан тэйэ туттан, сөптөөх суо-
лу талан ылан, сизрдээх киһи
буола улаатар кыахтаныр.

Оҕо кинини үүннүүр-
тэһиинниир үтүө тылы инэри-
нэригэр кыра сааһыттан утум-
наах үлэ барыахтаах. Билинги
кэмгэ ол үксүгэр кыаллыбат:
барыта ыксал-тиэтэл, үрдүнэн-
аннынан. Үлэ күнүгэр төрөппүт
оҕотунаан сыччах киэһэнгни
эрэ аһылыгар кэпсэтэн аһар:
сарсыарда мүччү-хаччы аһаат,
ким үлэтигэр, ким үөрэбэр ыста-
нар; эбиэккэ дьиэ кэргэн биир-

ГАИ предупреждает

По итогам первого квартала в Намском районе зарегистрировано 2 учетных дорожно-транспортных происшествия (далее ДТП), в аналогичном периоде прошлого года (далее АППГ) также было зарегистрировано 2 ДТП.

На два ДТП, произошедших в текущем году, приходят две человеческие жизни, хотя в 2014 году гибели людей на дорогах района не произошло, соответственно рост одного из самых важных показателей работы инспекторов ГИБДД составил на 200%.

За текущий период в нашем районе, инспекторами ГИБДД, выявлены 35 (АППГ 32) водители, управлявших транспортным средством в состоянии алкогольного опьянения, также за нарушения правил перевозки детей выявлено 75 (АППГ 67) правонарушений, нарушений Правил дорожного движения пешеходом выявлено 22 (АППГ 4) правона-

КАК ВЕСТИ СЕБЯ НА ДОРОГЕ?

рушения.

Данный показатель говорит о том, что население еще не в полном объеме понимает всю серьезность проблемы, пешеходы в нарушении Правил дорожного движения РФ переходят проезжую часть в неположенном месте, хотя на территории села Намцы имеются 59 пешеходных переходов, которые установле- ны во всех местах массового скопления людей. Итог: из 19 ДТП на дорогах района в 2014 году, 5 случаев наезда на пешеходов, в которых 2 человека погибли и 3 получили различные ранения, в 2015 году из 2 ДТП в одном слу- чае погиб пешеход.

Также стоит обратить внима- ние на такое административное нарушение ПДД РФ, как превы- шение установленной скорости, в 2014 году из 19 ДТП за несо- блюдение скоростного режима произошло 11 ДТП, в которых погибли 5 человек и 16 человек

получили ранения, в 2015 году из 2 ДТП в одном случае погиб 1 человек.

Для того, чтобы снизить ко- личество гибели и получения увечий на дорогах района необ- ходимо проводить профилакти- ческую работу Всем населением, начиная от того, когда Вы про- возжаете своего ребенка (брата, сестру, внука и т.д.) в школу или просто на прогулку, то обяза- тельно необходимо повторить с ним беседу о том, как правиль- но переходить через проезжую часть; как правильно вести себя около дороги; категорически за- претить игры около проезжей части, заканчивая ежедневной самоподготовкой и самоконтро- лем перед тем, как сесть за руль автотранспорта.

Через некоторое время рас- тает снег, наступит лето, а в ме- сте с ним и летние каникулы. Это время считается наиболее опасным, так как ни чем не за-

нятые дети не могут постоян- но находиться под присмотром взрослых по различным причи- нам и жизненным ситуациям, во избежание несчастных случаев и трагедий взрослым необходимо уже сегодня начать учить детей правилам поведения на дорогах.

Стоит отметить, что с насту- плением летнего периода на до- рогах нашего района появляются мопеды, скутеры, управляемые детьми, не имеющими специ- ального права на управления данным транспортом, напоми- наем, что в 2014 году вступили в законную силу изменения в законодательстве РФ, так для управления мопедом, скутером необходимо иметь специальное право на управление данным видом транспортного средства и соответственно проходить перво- начальную подготовку в специ- альных учреждениях, также сто- ит отметить, что управление мо- педом, скутером без прав влечет

административную ответствен- ность со штрафом в размере от 5000 до 15000 тысяч рублей, а за передачу управления транс- портным средством водителю, не имеющим права управления, собственник транспортного сред- ства несет административную ответственность со штрафом в размере 30000 тысяч рублей.

Госавтоинспекция по Нам- скому району надеется на пони- мание населения о происходя- щей обстановке на дорогах рай- она и просит быть бдительными, не оставлять без внимания то, что, если Вы стали очевидцем правонарушения, то не забывать предупредить об это полицию по телефону «02», например: если Вы видите, что человек садит- ся за руль автмототранспорта в состоянии опьянения, то неза- медлительно сообщайте об этом по телефону «02» или «41-7-71», и помните, Ваш звонок может спасти жизнь людей, детей.

Ю.С. БАЛАГАНСКИЙ,
начальник отделения ГИБДД
по Намскому району

Кыайыы 70 сыла бу тийиэн кэллэ. Ол гынан баран, эһэлэр-бит уот сэриигэ ханан, хайдах сылдыбыттарын, өскөтүн докумуон туоһулуура хаалбатах буоллаһына, мээһэ көстүбэт эбит. Киин архыыптан суругунан ыйыттаха, аккаастыыллар. Ити түгэнигэр докумуон көрдүүр киһи хантан ыйытарый? Ин-тернеккэ да барыта суох эбит. Бөтүнтэн төрүттээх буолан, Бөтүн Луукуттарын үөрэтэбин. Нам архыыбар 1924 сыл от ыйын 14 күнүгэр суруллубут сир

БӨТҮН БУОЙУТТАРЫГАР – АЛБАН ААТ!

Лукин Василий Данилович

биздэмэнигэр Бөтүнгэ Луукуттар «Нучинский род» диэн кири-биттэр. Онно кинилэр ахсааннара 124 дууһа киһи баар эбит. Онтон уопсай киһи ахсаана – 745.

Аҕа дойду сэриитигэр Луукуттар кыттыбыт ахсааннара чопчу биллибэт. 1996 сыллаахха бэчээттэммит «Мэнэ таас» кинигэҕэ Луукун аймахтан 8 киһи сэриигэ сураҕа суох сүппүт. Кинилэр ытык ааттара:

Лукин Гаврил Григорьевич 1905 с. Бөтүнгэ төрөөбүт, 1943 с. бэс ыйын 26 күнүгэр сэриигэ ынгырыллыбыт. 1944 с. муус устар 2 күнүгэр өлбүт, көмүллүбүт сирэ биллибэт. **Лукин Гаврил**

Иннокентьевич 1904 с. Бөтүнгэ төрөөбүт, 1942 с. бэс ыйын 26 күнүгэр сэриигэ ынгырыллыбыт. Сураҕа суох сүппүт. **Лукин Егор Алексеевич** 1909 с. Бөтүнгэ төрөөбүт. Сэриигэ сураҕа суох сүппүт. **Лукин Егор Иванович** 1919 с. Бөтүнгэ төрөөбүт. 1942 с. бэс ыйын 26 күнүгэр сэриигэ ынгырыллыбыт. 1944 с. ыам ыйыгар сураҕа суох сүппүт. **Лукин Иннокентий Алексеевич** 1922 с. Бөтүнгэ төрөөбүт. 1941 с. сэриигэ ынгырыллыбыт. Атырдьах ыйын 14 күнүгэр 1943 с. өлбүт,

көмүллүбүт сирэ Смоленская уобалас, Вава дэриэбинэ. **Лукин Конон Григорьевич** 1905 с. Бөтүн Шмидигэр төрөөбүт. 1942 с. бэс ыйын 26 күнүгэр сэриигэ ынгырыллыбыт. 1943 с. от ыйыгар сураҕа суох сүппүт. **Лукин Михаил Иннокентьевич** 1922 с. Бөтүнгэ төрөөбүт. 1942 с. бэс ыйын 26 күнүгэр сэриигэ ынгырыллыбыт. 1943 с. сураҕа суох сүппүт. **Лукин Петр Ильич** 1917 с. Бөтүнгэ төрөөбүт. 1941 с. от ыйын 28 күнүгэр сэриигэ ынгырыллыбыт. 1942 с. ыам ыйын 9 күнүгэр өлбүт. Новгородская уобалас Старорусская оройуонун Рамушево станциятыгар көмүллүбүт.

«Память» кинигэҕэ 5 Луукун эрэ кирибит этэ. Көрдөөн сороҕун булбатаҕым. Бөтүнтэн сэриигэ ынгырыллыбыт эһэлэрбит уоттаах сэрии инники кирибитигэр олохторун толук ууран туран, хорсуннук охсуспуттара. 1941-1945 сс. Бөтүн олохтоохторуттан уоттаах сэриигэ кыргыһан Сэбиэскэй Сойуус үрдүкү «Боевой» уордьаннарынан наҕараадаламыт ытык дьоммут:

Лукин Василий Данилович (1921-1969 сс.) 1944 с. «Бойобуой Кыһыл Знамя» уордьан. **Романов Абрам Петрович** (1897-1948 сс.) Сапер, артиллерист. Бизэ төгүл уоттаах сэриигэ бааһырыта. 1944 с. «Аҕа дойду сэриитин II ст.» уордьанынан наҕараадаламыта. 1948 с. өлбүт. Мин эһэм. **Лукин Агафангель (Агафон) Иванович Пльшаны босхолоонунга Аҕа дойду сэриитин II ст. уордьанынан наҕараадаламыт.**

мыт. Боброс Еремей Семенович (1901-1984 сс.) III ст. «Слава» уордьан. **Колесов Николай Кузьмич** (1914-1988 сс.) III ст. «Слава» уордьан. **Куличкин Григорий Васильевич** (1921-1963 сс.) III ст. «Слава» уордьан. **Лукин Виктор Иванович** (1924-2005 сс.) 1944 с. Кенигсберг куораты босхолоонунга «Кыһыл сулус» уордьанынан наҕараадаламыт. **Никитин Иннокентий Игнатьевич** (1921-1963 сс.) «Кыһыл сулус» уордьан. **Кайгородов Алексей Афанасьевич** (1919-1950 сс.)

Романов Абрам Петрович

«Кыһыл сулус» уордьан. **Эверстов Никита Константинович** (1917-1958 сс.) «Кыһыл сулус» уордьан. **Софронов Дмитрий Васильевич** (1900-1951 сс.) «Кыһыл сулус» уордьан.

Бөтүнтэн уоттаах сэриигэ кыттыбыттарын иһин бойобуой уордьаннарынан наҕараадаламыт 11 киһи баар. Хорсун уонна эр санаалаах Бөтүн улуу буойуттарыгар - албан аат! Киһи-аймах тыыннаах буоларын туһугар кинилэр огорбут хорсун быһыылары хаһан да умнуллубатын.

Лаврентий ЛУКИН, Олонхо дьыэтин специалиһа

ЫАМ ЫЙЫН САҒАНА

Ыам ыйын сағана иһиллэр ардыгар Ыраас халлаанга этинг лүһүргэнэ - Ол этинг буолбатах: Сураҕа суох сүппүт саллааттар Сааскы халлаанга

дьэргэлгэн буолан, Саппыкыларын тыаһа этингии сатараан, Сааларын сүгэн марштан ааһаллар.

Ыам ыйын сағана халлаантан ардыгар Былыта суохха ардах саккырыыр - Ол самыыр буолбатах: Кыргыз толоонугар

охтубут дьоруойдар Кыайыы күнүгэр тийибэтэх абаттан Хараастан ытыыр харахтарын уутта Халлаантан тохтор аһыы уу буолан.

Ардыгар көрөбүт ыас хара былыт Арҕаа диэкиттэн

барыйан тахсарын - Ол былыт буолбатах: Хара хаан олбохтоох, хара дьай аргыстаах, Хаанымсах фашистар өлбөтөх үөрдэрэ Үрүң күн сырдыгын өлбөөрдө, өһөрө Үөрдэрин хомунан өндөнгүү үөмөллэр.

Ыам ыйын сағана халлаанга кытыастар Ыраах саҕахха кыһыл уот сарыала - Ол сарыал буолбатах: Өлбүт буойуттар

хааннарын ингэрбит Өрө күөрэйбит өрөгөй былааҕа Сир дьонун барытын эйбээ ынгыран Сэрииттэн сэрэтэн кытара кыһыар. **СЭКИ**

Петр Софронович Шадрин — Чэнээ сэриигэ бастакы хомуурга тылланан барбыта. Кини чугас табаарыһа Жирков С.П. национальнай байыаннай оскуоланы бүтэрэн Намга байыаннай отделга начальнигынан үлэлиирэ. Жирков С.П. доҕорун көрдөһүүтүн ылыммыта уонна бэйэтэ-бэйэтигэр бэбиэскэ сурун доҕордуулар биригэ фронтта барар буолбуттара.

1941 сыл от ыйын 28 күнүгэр сэриигэ баҕа өттүнэн барааччылар уонна национальнай байыаннай оскуоланы бүтэрбит хамандыырдар И. Рехлясов, А. Жирков, В. Порохов, И. Бурнашев, П. Кузьмин, Е. Попов, Е. Азаров, К. Гуляев, Г. Сивцев, Никольскайтан Чуприн, Н.Я. Калутин, С.Н. Шарапов, П.С. Шадрин, украинецтар Деремарко М.Р., Мироненко К.А., барыта 94 киһи 6 полудортка массыынанан Дьокуускайдаабыттара. Сэриигэ бастакы хомуурга барбыт уолаттартан 19 эрэ киһи дойдуларыгар киһи анара буолан төннүбүттэрэ. Бүөтүрдээҕи Читага уһуннук

хонуутугар төннүбүтэ, 1943 с. ыараханлык бааһыран дойдутугар эргиллэр.

Сэрии уотун ортотунан Шадрин П.С. 1942 с. от ыйыгар Воронеж куораты босхолоонунга тийиэр. Кыырыктаах кыргыһыга Бүөтүр уна окумалын үлтү ыттаран, илиитэ биригирииттэн иннэн госпитальга киирэр. Уна өтгө үлэлээбэт буолан сэрииттэн 1943 с. дойдутугар эргиллэр. Биир дойдулааҕа Шарапов С.Н. 1942 с. балаҕан ыйыгар Ржев куораты босхолоонунга охтор.

Табаарыһа Сэмэн 1942 с. от ыйыгар Воронеж куораты босхолоонун иһин кыргыһыга уна өттүгүн унуоҕун баһын буулдьа үлтү көтөн быттыгынан тахсар. 1943 с. сэттинныгэ дойдутугар төннөн кэлэн байыаннай остуолга үлэлии олордодуна байыаннай учуокка тураары Шадрин П.С. кэлэн олус соһуйар. Бойобуой табаарыстыылар өр сэрии уордах кэмнэрин санаан саҕата суох утарыта көрсөн олобуттара.

Петр Софронович сэрии туһунан ахтарын, сэриилээх киһи-

СЭРИИ ТОЛООНУГАР КӨРСҮНҮҮЛЭР

туптатахтара. Хотугулуу-арҕаа фронтта атаарбыттара.

Бастакы сүрэхтэниилэрэ 1941 сыл алтынныга Новгород куораты босхолоонунга буолбута. Бу кыргыһыга чугас снаряд дэлби тэбииттэн Жирков С.П. буорга баттатар, атын отделение саллааттара буортан хостууллар. Этэ сылаас, арай тыла суох Сэмэни санчааска атаараллар. Бүөтүр ити иннинэ табаарыһа Сэмэни уонна биир дойдулаахтарын Попов А.Г., Кутуков А.Г. сэрии толоонугар көрсүһэн аасыһаллара. Бүөтүргэ Сэмэн биригэ сэрйиллэр чааһын саллааттара «табаарыһын өлбүтэ» диэн эппиттэрэ, ол сағана Сэмэн төрөппүттэригэр чаастара С.П. Жирков сураҕа суох сүттэ диэн биллэрбиттэрэ.

Өстөөх бары туһайыыларынан кимэн кириэн Москваҕа, Ленинградка чугаһабыта. 1942 сыл тохсунньу 6 күнүгэр өстөөххө утары кимэн киирэргэ бирикээс кэлэр. Барыларыгар үргүлдү кэтиллэр манган халаат кэтэрдэллэр, сорохторун хайыһар биригээдэтигэр атаараллар. Мироненко К.А., Деремарко М.Р., Сивцев А.Т. автоматчиктар роталарыгар түбэхэллэр уонна Старай Русса куорат Ильмень күөл туһайыытынан айанга туруналлар. 1942 с. тохсунньу 8 күнүгэр Старай Русса иһин кыргыһыга маннайгы нүөмэрдээх пулеметчик Макара Деремарко охтор, кинини К. Мироненко солбуйар, иккис күнүгэр кини эмиэ охтор, Попов А.Т. ыараханлык бааһыгар, устунан дойдутугар төннөр.

1942 сыл тохсунньу бастакы күннэригэр Ильмень күөлү хайыһарынан туораан Сэмэн разведкаҕа сылдьар. Бааһыгар. Ити туһунан 1942 с. суруйааччы Дмитрий Таас «Хотугу сулус» сурунаалга саха саллааттара хорсуннук сэрииллэхэллэрин туһунан суруйбута. Намтан Кутуков Р.Г. Старай Русса улаханлык бааһыран 3 ый госпитальга сытан баран үгүөрэн кыргыһы

ни көрөрүн адьас сөбүлээбэт этэ. Сэрииттэн кэлээт үлэ үөһүгэр оройунан түспүтэ. «Мурчукутан төрүттээхпит» диэн киз туттар табаарыстыылар үс уордьаннаах разведчик Протопопов Егор Григорьевич уонна уоттаах сэриигэ бастакынан тылланын барбыт Шадрин П.С. бииргэ ветеринарынан үлэлии сылдыбыттара. Петр Софронович Төһүлүтээҕи СПТУ-ну бүтэрэн Салбаҕа ветеринарынан аһаан үлэлээбитэ.

Сэриигэ бастакы хомуурга биригэ аттаммат, сырдык тыынын Ржев куораты босхолоонунга толук уурбут Шарапов С.Н. уола ветбыраас үөрэхтээх Шарапов В.С. Бүөтүрү наадалаах литературалар хаачыйара, сэдэхтик көстөр ветеринарнай справочниктары булан бэлэхтээбит. Киһи быһыытынан, специалист да быһыытынан үрдүктүк сыаналыыра. С.П. Жирков да, П.С. Шадрин да сытар ынаҕы туруорбат сымнарс майгылаах дьон буолбатахтара, сэрии уотун ортотунан ааспыттар ис дьинэ төһө ээйдэнэллэрин, арыгы албын эйгэтигэр кириэн умна сатыыларын кинилэри кытта биир кэмнэ алтыһа сылдыбыт буолан билэбин. Кинилэр этэллэрэ: «Сэрии быраабылата судургу уонна ынырык — эн өлөрбөтөххүнэ, өстөөх эйигин өлөрүө, күннэтэ өлөр-тиллэр мөккүөрэ».

Дьэ, оһиһин өлөрсүү-өһөрсүү издээнин ортотунан ааспыттар, нарком 100 граммтан сағалаан үгэстэринэн, уруккуну умна сатыыр быһыылаахтара. Холуочуйбут да кэмнэригэр ымыттыбат холку, хаһан да ыһытаан-хаһытаан барбат дьон этилэрэ.

Шадрин П.С. кэргэнэ «Үтүөлээх үлэтин иһин» мэтээл уонна И.В. Сталин төбөлөөх Бочуотуный грамота кавалера, хоодуот үлэһит Сивцева Мария Николаевна үһүс оҕотун оҕолонон баран 1949 с. ыалдьан орто дойдуттан барахтаабыта.

Ахтыыны суруйда Н.Д. ДАНИЛОВ

ВЕТЕРАН ЫРЫАТА

**Т. Замятин тыллара
А. Дунаев мелодията**

Оҕолоох оҕотун, аҕалаах аҕатын Олоҕун аймаабыт охсуһуу дуораана, Арҕааттан кэлбитэ Сахабыт сиригэр, Аас-туор олохпутун эргитэр иннигэр.

Билигин ол дьыллаах тыыл дьоно барыбыт, Биһиги, өйдүүбүт ол сүдү кэмнэри... Түүннэри-күннэри иккилии нуорманы Толорор туһугар, бар дьоммут турарын...

Оҕонньор-эмээхсин, эдэркээн кыргыттар, Оҕолоох дьахталлар, оҕооос уолаттар От оттоон, мас тийээн, сүөһүнү көрөннөр, Оччоҕо колхозка сүрүн күүс буолтара...

Биһиги кыайыыга киллэрбит кылаппыт Бу үөрүү кыымыгар чизэстэнэр, Ветеран аатыгар, ытык дьон буоламмыт, Балысхан үөрүүнэн сүрэхпит нүөлүйэр.

Дойдуга Литература сыла биллэриллэн, бүтүн олохторун айар үлэҥэ анаабыт, айылҕаттан талааннаах суруйааччыларбытыгар, тоҕоостоох түгэн үүннэр эрэ, махтал-таптал тылларын аныбыт, айымньыларын санаттан ааҕабыт, кинилэр өйү-санааны сааһылыыр, ыраастыыр-чэбдигирдэр суолталарын өссө төгүлэхтэн-санаан ааһабыт.

* * *

Н.М. Рыкунов аатынан киин библиотека, «Иэйии» бэтэрээннэр түмсүүлэрэ (салайааччы тыыл уонна үлэ бэтэрээнэ Василий Никонов), «Отуу уота» литературнай түмсүү уонна Чабылдан аатынан литературнай музей холбоһон, бу дьыл олунньу 18 күнүгэр Чабылдан аатынан литературнай музейга уонна кулун тутар 10 күнүгэр А. Шестаков аатынан сынныалан киинигэр уран тыл ууһа, саха норуотун тапталлаах суруйааччыта Иван Михайлович Гоголев – Кындыл төрөөбүтэ 85 сылыгар аналлаах ахтыы кизһэлэрин ыыттыбыт.

Манна дьоллоох Дьокуускай куораттан Иван Гоголев туйабын хатарааччыта, Ойуунскай аатынан литературнай музей научнай үлэһитэ, филологической наука кандидата, СР културатын туйгуна, идэлээх суруйааччы Анна Гоголева, народнай суруйааччы сиэн быраата, СР искусствотун үтүөлээх деятелэ, уран тарбахтаах уус Александр Гоголев – Сатал, ССРС композитордарын сойууһун чилиэнэ, РСФСР, СР искусствотун үтүөлээх деятелэ, Уйбаан Кындыл элбэх хоһооннорун ырыа гынан көтүлүт чугас доҕоро, композитор Захар Степанов, биир дойдулаахпыт, СР културатын үтүөлээх үлэһитэ Гаврил Местников, Суорун Омоллоон аатынан опера уонна балет государственной театрынын ырыаһыта, биир дойдулаахпыт Ариан Егоров ыңгырыллан кэлэн тэрээһини кизгэттилэр.

Тэрээһин саҕаланытыгар үөрүүлээх быһыыга-майгыга Местников Г.Г. «Иэйии» бэтэрээннэр түмсүүлэрин салайааччытыгар Никонов Василий Егоровичка түөскэ анныылар сүдү суолталаах бэлиэни туттарда.

Нам улуунун дьаһалтатын быраапка отделын начальнига Сергей Макаров, бэтэрээннэр сэбиэттэрин бэрэсэдэтэлэ Софья Кобякова, улуустаагы «Отуу уота» литературнай түмсүү сала-

йааччыта Александр Дунаев, СР културатын үтүөлээх үлэһитэ, Кындыл биир дойдулааҕа Татьяна Гурьева кэлбит ыалдьыттарга махтанан, эҕэрдэ тыллары эттилэр, өйдөбүннүк бэлэхтэри туттартаатылар.

Өрүү да буоларын курдук, аҕа саастаах көлүөнэ бэрт эрдэттэн бэлэмнэнэн, бэртээхэй нүөмэрдэри туруорда. Олортон Кындыл айар үлэтигэр сыһыаннаахтары аҕыннахха, Хамаҕатта олохтооҕо, улуус Ытык киһитэ, РФ суруналыыстарын сойууһун чилиэнэ, СР културатын үтүөлээх үлэһитэ

СҮРЭХТЭН СҮППЭТ УЙБААН КЫНДЫЛ

Георгий Ильич Кривошапкин Уйбаан Кындыл Өлүөнэ өрүс туһунан хоһоонун олус үчүгэйдик аахпыта (литературнай музейга); народнай суруйааччы «Хомус ырыата» хоһоонун СР үөрэхтээһинин бочуоттаах бэтэрээннэрэ Анна Егоровна Гуляева уонна Василий Максимович Михайлов хомус тыаһынан доҕуһуоллатан толордулар; Иван Гоголев тылларыгар, Захар Степанов матыбыгар «Киирэр-тахсар саһарҕалар» ырыаны сыана, үлэ бэтэрээннэрэ Анна Ивановна Колпашикова уонна Николай Федорович Гурьев бэрт намыһыннык, изиинилээхтик толордулар; суруйааччы «Хотойдор» хоһоонун сыана бэтэрээнэ Оль-

га Ядрихинская бэрт сэргэхтик аахта; поэт «Балыксыттар» диэн хоһоонугар биир дойдулаахпыт Захар Винокуров музыка айбытын Нам улуунун Ытык киһитэ Николай Петрович Колпашиников улаханник өрө көтөҕүллэн ыллаан иһитиннэрдэ. Кындыл «Комсомол» хоһоонугар мелодия айбытын «Отуу уота» литературнай түмсүү чилиэнэ, ССРС културатын туйгуна, композитор, Нам улуунун Ытык киһитэ Иван Афанасьевич Бубякин – Чөгөчөк бэрт үчүгэйдик толордо. Кындыл саамай биллибит, ырыа буолбут Саха сиригн официальнойа суох

гимнинэн билиниллэр «Сахам сирэ барахсан» ырыаны күндү ыалдьышпыт, эдэр талаан Ариан Егоров толордо. Ырыаны айбыт Захар Степановка көрөөччүлэр махталларын дохсунук ытыс таһынан бэлиэтээбиттэрэ тэрээһин биир олус долгутуулаах түгэниэн буолла.

Салгыы Александр Григорьевич Дунаев Кындыл «Суоппардар» уонна «Туйаарыма, ити эн!» диэн хоһоонноругар бэйэти айбыт ырыаларын толорон, көрөөччүлэри астыннарда. Бу кэнниттэн Иван Гоголев тылларыгар, Захар Степанов матыбыгар «Отуу уота» ырыаны «Иэйии» бэтэрээннэр түмсүүлэрин Далбар Хотуттара үрдүк таһымна толордулар. Кээнсир бүтэһигэр бүтүн үс хор нииргийдэ: Иван Гоголев тылларыгар «Лена эбэккэм» (Г. Григорьев музыка), «Аан дойду ыччатын сүрүбэ» (А. Алексеев музыка). Биллэрин курдук, Захар Степанов биһиги киэн туттар биир дойдулаахпытын, СР културатын үтүөлээх үлэһитэ Василий Зыряновтын ыкса доҕордуу этилэр, ол иһин «Иэйии» түмсүү чилиэннэрэ «Доҕордоһуу тойуга» (Иван Алексеев тыллара) диэн В. Зырянов ырыатын толорбуттара олус тоҕоостоох буолла.

Бу курдук, норуот таптыыр суруйааччыта Уйбаан Кындыл төрөөбүтэ 85 сылыгар аналлаах тэрээһиннэр олус истинник ытылынылар.

Райса ДЬЯКОНОВА,
Прасковья БАЙАНАЕВА,
тэрээһиннэр ыытааччылара

Бу сыл саҕаланыыта народнай поэт Гоголев Иван Михайлович – Кындыл 85 сааһын бэлиэтиир тэрээһиннэргэ Бүлүү улуугар баран кэлбитим. Киһини үөрдэр, долгутар тэрээһиннээх, аатырбыт поэт олоҕуттан, айар үлэтиттэн биллибэт түгэннэри өссө эбии биллэн кэлэр күннэргэ сылдьан кэлбиһинэн дьоллооһунан аабынабын. Поэт төрөппүт кыыһа Анна Ивановна Гоголева, быраата, поэт Гоголев Александр Николаевич-Сатал, СР суруйааччыларын сойууһун председателэ Иван Мигалкин уонна суруйааччылар буолан икки күн устата үбүлүйдээх тэрээһиннэргэ сырыттыбыт, бэйэбит кыттан кизгэттибит да, астына дуоһуйдубут да...

Улуус дьаһалтатын кытта көрсүһүүттэн быйыл Бүлүүгэ Иван Гоголевы тэнэ государственной, политической, общественной деятель Г.И. Чиряев, Сэбиэскэй сойуус героя Н.А. Кондаков төрөөбүтүтэ 90 сылларын туолар үбүлүйдээх тэрээһиннэрэ былаанналарын биллибит. Улууска культурнай-спортивной, социальной-экономической салааларга быйыл нэһиликтэринэн күрэхтэһиигэ маннайгы миэстэҕэ массыына, иккискэ 300 тыһ. солк., үһүс миэстэҕэ 200 тыһ.

СҮГҮРҮЙЭБИН – СҮДҮ ТАЛААНҔАР !

солк. уу харчынан бириэмийэлэри биэрэргэ былаан оҥоһуллубута үөрдэр. Салайааччылар тутууга, суолга, тыа хаһаайыстыбатыгар, спорка, культураҕа болҕомто уурулларын тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр. Бу көрсүһүүтэ атыттары тэнэ мин эмиэ тыл эттим. Ол этиибэр аан бастаан Иван Гоголевы кытта ханна билсибиппин кэпсээтим. Ол 1989 сыллаахха этэ. Аан бастаан поэт Николай Рыкунов И. Гоголевы кытта билсиһиннэрибитэ, онно улуу суруйааччы Софрон Данилов баара. Онтон 1995 с. композитор, ол саҕана норуот айымньытын республикатааҕы дьийтин музыкаҕа эппиэттиир салайааччы А.Н. Семенов миигин И. Гоголев дьийтигэр илдьэн, поэт «Суоппар ырыата» диэн хоһоонугар ырыа айбытын иһитиннэрибитэ. Иван Михайлович ону истэн сөбүлээбитэ быһыылаах, үөрбүтэ-көппүтэ (эмоциональной майгылаах биллибитэ). Бараары турдахпытына илии тутуһан туран эппитэ (куолаһа чанкынас эбит этэ): «Дьэ, уолаттаар, ырыаҕыт аныгы кэм дьоно буолангыт, түргэн-тарҕан эбит... Онон айангытыгар ити ырыаны ылыгы-ылыгы массыынаҕы уруулун наһаа эрийэ тутан кэбиһэйэххитий», — дии-дии күлбүтэ.

Поэт үбүлүйдээх үөрүүлээх биэчэригэр саамай сыаналааҕа, долгутуулааҕа кыыһа Анна Ивановна аҕатын туһунан киһнэ устубутун көрбүппүт буолар. Итиэннэ Иван Гоголев аатынан народнай театр (сал. М.С. Соколова) суруйааччы «Таптал хатыһа» диэн айымньытын драманы көрдөрдө. Олохтоох артыыстар олус долгутуулаахтык, итэҕэтиилээхтик, харах уулаах, ытыс харса суох таһынылаах оонньоон, көрөөччүлэр улахан биһирэбиллэрин ылылар. Спектакль өр туран эрэн ытыс таһыны махталынан түмүктэннэ.

Иккис күммүтүгэр Халбаакыга, онтон поэт төрөөбүт сиригэр Чочуга (Сыдыбыл) сырыттыбыт. Манна олохтоох дьаһалталаарга сылдьан нэһиликтэр олохторун кытта билистибит, салгыы оскуола-ларга үөрүүлээх тэрээһиннэ кытынныбыт. Халбаакыга ыалдьыттырбытыгар биир үтүө түгэни биллим. Ол улууспут биир бастын киһитэ, культураҕа олохун барытын анаабыт, ытык киһибит Гурьева Татьяна Андреевна Халбаакыттан төрүттээх эбит. Татьяна Андреевна туһунан олус истинник аҕыннылар. Олохтоохтор киһинэн киэн тутталларын эттилэр.

Бу курдук, икки күннээх көрсүһүүнү ымпыктаан-чымпыктаан суруйдаахха, бүтүн киһигэ буолан тахсыан сөп курдук...

«Сүгүрүйэбин сүдү талаанҥар» диэн Чочутааҕы көрсүһүү тылларын түмүктүүбүн. 2015 сыл устата өссө да элбэх көрсүһүүлэр, араас тэрээһиннэр буолуохтара турдаҕа.

Народнай поэт Иван Гоголев, кырдык даҕаны, саха омуга аан дойдуга биллэригэр, омук быһыытынан культурабыт, тус олохпут сайдарыгар сүдү талаана аатырда, туругурда туруохтун!

Александр ДУНАЕВ,
СР суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ,
СР муниципальнай сулууспатын туйгуна

ҮЙЭЛЭЭХ ӨЙДӨБҮННҮК

Аныгы үйэ сиэринэн Хамаҕаттаа эмиэ биир киһигэ күн сиригн көрдө. Ол бу нэһилиэк биир киэн туттар киһитэ, киномеханик идэлээх, бастын общественник Охлопков Евтропий Спиридонович туһунан оҕолоро ахтыы-хомурунньук таһаардылар. «Аҕабыт туһунан истинник» дьобуус гынан баран, иһэ истээх киһигэ Евтропий Спиридонович төрөөбүтэ 80 сылынан олохун, үлэтин, олоххо көрүүлэрин арыйар сорукутаах киһи кэнээскэ ыччатыгар анаммыт. Бу хомурунньукка Охлопков Е.С. сэбиэскэй кэмгэ тустаах үлэтин таһынан спортивной тэрийээччи, энтузиаст-тренер, уус-уран самодеятельность дэ-

гиттэр талааннаах кытааччыта, араас техника маастара, оформитель-художунньук буоларын туоһулуур матырыйааллар сааһыланан кирибиттэр. Ол курдук, бастаан биографиятын кэпсиир ахтыылар, онтон киһи туһунан хаһыат матырыйааллара кирибиттэр. Онно биллиилээх поэт Николай Рыкунов «Ленин суолугар» бэчээттэппит «Мин доҕорум» диэн очерката киһи болҕомтотун тардар уонна урут уһуннук бухгалтерьынан үлэлээбит И.С. Мокрошупов «Дэгиттэр талааннаах» суруйуута кэрэхсэтэр. Үөлээннээхтэрин, аймахтарын ахтыылары ааҕааччы сэргир гына суруллубуттар. Түмүгэр оҕолорун, сиэннэрин ахтыылары таһыллан кирибиттэр.

Ахтыы суруйбут киһи барыта Евтропий Спиридонович көнө-мааны майгытын, үтүө үлэһитин, үгүс дьобурдааһын уонна Хамаҕаттаа оҕо-ыччат ортотугар хоккей сайыннарыбытын, чөл олоҕу тутуһарын чорботон бэлиэтээбиттэр.

Итиннэ эбэн эттэххэ, Е.С. Охлопков оҕолоро билигин бэйэлэрэ түс-бас дьон, аҕаларын удуордаан ылыннарыылаах тыллаах общественниктар, бэринилээх үлэһиттэр. Кинилэр аҕаларын туһунан дьонго аата ааттана турарын туһугар, киһи үтүө холобурун батыһааччылар баар буола турдуннар диэн үйэлээх өйдөбүннүк онорбуттар.

М.Г. ВИНУКОВА

БАЛАҔАН БАРАХСАН

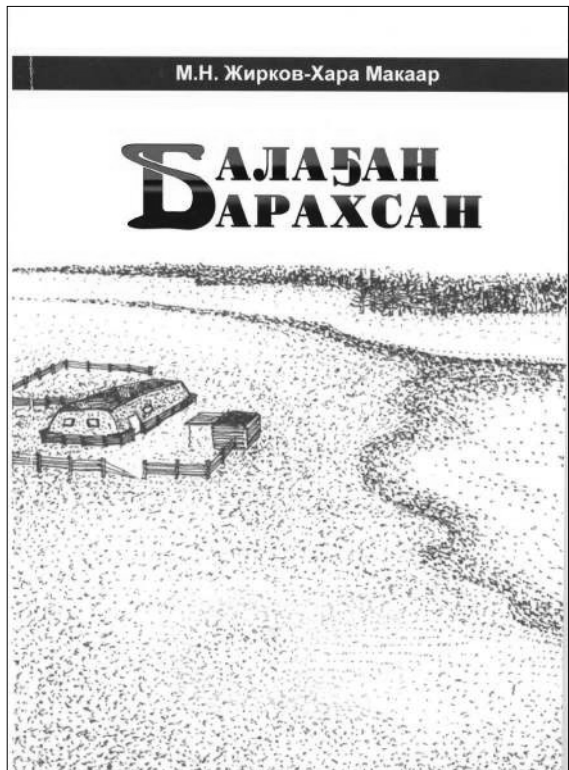
Манньык ааттаах дьобуус киһигэ бу күннэргэ Н.М. Рыкунов аатынан улуустаагы киин библиотека бэчээттиир сыаҕар табыста. Киһигэ автора М.Н. Жирков – Хара Макаар. Хомойуох иһин, Макаар Николаевич олохтон туораабыта быйыл биир сыла. Онон киһигэни кэриэс быһыытынан кини дьонно-сэргэтэ, доҕотторо бэчээккэ бэлэмнээн ааҕааччыларга бэлэх ууннулар.

«Балаҕан барахсан» – поэма. Элбэх персонажтаах, далааһыннаах айымньы. Балаҕан олохун-дьаһаҕын, олохтоохторун, күннээҕи түбүктэрин, кинилэр дьылҕаларын уһун кэми хабаан ойуулаандьуһуннээн көрдөрбүт.

Киһигэ редактора Григорий Эверстов «Хойутаан арыллыбыт талаан» диэн төбөлөөн киһигэ аан тылыгар суруйааччы туһунан манньык ахтар.

«Намна эрдэ кирибэккэ, Салбанҥа туохха дьуоһаран сыһыттым буолла», – диэн мунгатыларын хаста да истэн турардаахпын. Сылык киһи барахсан, сөбүн билэн эттэҕэ, кырдык да, манна, Намна, эрдэ кириэн оройуонун хаһыатын үлэһиттэрин, «Отуу уота» түмсүү дьонун кытта эрдэттэн энгэрдэһэн, ылахтаһан олохтута буоллар, өссө эрдэ эрдийэн, бэйэни бэйэ күөртэһэн, хотоойу санааланан элбэҕи суруйуо, айыа хааллаҕа. Уобарастан эргитэн этэринэн, ылбаҕай ылыннарыылаах тылынан-өһүнэн, күрдьэн түһэн үлэһитинэн дэбигис киһи тэҥнэспэт киһитэ этэ – убайбыт Макаар Николаевич Жирков — Хара Макаар.

Улуустаагы «Ленин суола», «ЭҢСИЭЛИ» хаһыаттары кытта энгэрдэһэн, утумнаахтык суруйан, бэчээттэнэн РФ суруналыыстарын сойууһун чилиэнигэр тийэ үүммүтэ, «Сыл бастын общественнай корреспонденда» ааты ылар чизэскэ тиксибитэ. Хаһыакка бэчээттэнэрин таһынан, хоһоон, кэпсээн суруйуутунан күүскэ дьарыктаммыта, ааҕааччылар кэрэхсэбиллэрин ылыта. Ордук сөбүлээн оҕолорго суруйара, дьин ис дууһатынан кинилэргэ арылларга. ЭҢСИЭЛИ хочотуттан ситэн-хотон, сиридийэн тахсыбыт соҕотох оҕо суруйааччытын быһыытынан Хара Макаар буолара мэлдьэҕэ суох...».

Жирков Макаар Николаевич 1928 с. Хамаҕатта нэһилигэр төрөөбүтэ. Нам орто оскуолатын бүтөрөн колхозка, совхозка үлэлээбитэ. Киномеханик идэлээх. суруналыыс, суруйааччы. 8 киһигэни бэчээттэппитэ. Салбан, Хамаҕатта нэһиликтэрин Бочуоттаах гражданина, тыыл, үлэ, саха киһиэтин үлэһиттэрин ветерана. 2012 сылтан СР суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ.

Л. НОГОВИЦЫНА

Учуутал — уус чулуута

Үрдүккэ, сырдыкка көтүтөр,
Үтүөнү-кэрэни үксэтэр
Үтүөкөн киһибит учуутал,
Үйэ саас эйиэхэ дынг махтал!
Маннайгы учуутал... Бу кэрэҕэ, сырдыкка угуйар тыл хас биирдии киһиэхэ истинг сырдыгынан сыдыаайар. Инникигэ угуйааччы, кэрэҕэ сирдээччи, саганы саҕааччы киһинэн учуутал буолар. Онтон оскуола боруогун аан бастаан атыллаан кирибит, сибэкки дьөрбөтүн туттупт кырачаан дьонно, маннайгы учуутал үйэтигэр умнуллубат уонна хатыламмат үтүө өйдөбүл буолан хаалар.

И Хомустаах орто оскуолатын үрдүк категориялаах учуутала, Саха республикатын үөрэҕириитин туйгуна, «Методист Якутии» бэлиэ хаһаайката Николаева Валентина Павловна үлэ-үөрөх үһүгэр сылдьан үлэлээбитэ номнуо 30 сыл буолла.

Республика интеллигенциятын үгүс өттө үөрэммит Бүлүүтээҕи педагогической училищени бүтэрэн, кизгэ билиилээх преподавателлэргэ үөрэнэн, олоххо бигэттик үктэнэн учуутал уустук үлэтин Валентина Павловна Салбан аҕыс кылаастаах оскуолаларга саҕалаабыта.

1989-1990 үөрэх сылыгар Хомустаах орто оскуолаларга үлэтин салҕаабыта. Валентина Павловна кыра оҕолорго билиикөрүү бастакы олугун уураар, ингэрэр опыттаах учуутал. Кини төһөлөөх элбэх оҕону буукубаны холбоон ааҕарга, суруйарга үөрөспүтэ, билии кизгэ нөлөмөн хонуутугар сизгээн киллэрбитэ буолуой?

Үөрэтий методикатын толору баһылаабыт, баай опыттаах маастар учуутал сайыннарыылаах үөрэтий тигиһинэн 1995-1996 үөрэх сылыгар Колесова Александра Петровна «Букубаарын»

апробациялыыр.

Кини алын сүһүөххэ үөрэтэн таһаарбыт үөрэнээччилэрэ оскуолаҕа бастакынан математиканы диригэтэн үөрэтэр кылаас буолбуттара. Бу кылаас үгүс үөрэнээччилэрэ республикатааҕы лицейгэ, улуустааҕы гимназияҕа үөрэхтэрин салҕаан, үрдүк үөрэҕи ситиһиилээхтик бүтэрэн республика араас мунуктарыгар үлэли сылдьаллар.

Валентина Павловна үөрөспүт оҕолоруттан Ядреева Оля, Соловьева Дорина оскуоланы мэтээлинэн бүтэрэри ситиспиттэрэ. Кини программаҕа хаайтарбакка, оҕолор толкуйдуур, айар, суоттуур дьобурдарын сайдытыгар утумнаахтык дьарыгыран үлэлирин үөрөспүт оҕолоро араас таһымнаах олимпиадалар-

Валентина Павловна оҕо дэгиттэр сайдыылаах буоларыгар болҕомтотун сытыытык ууран 2005 сыллаахха төрөспүттэрин күүстэринэн цирковой студия тэрийэн, үлэлэтэн нэһилиэк, улуус, республика араас таһымнаах күрэхтэригэр, фестивалларга ситиһиилээхтик кыттыбыттара. Ол курдук, «Энгиэли сулуһа» улуустааҕы күрэххэ лауреат, республикатааҕы «Хотугу сулус» телевизионнай күрэххэ хас да төгүллээх дипломант, лауреат буолбуттара. Мانتан кынаттанан Жирков Стас Пекиннээҕи цирковой оскуоланы бүтэрэн, саха циркэтин биир бастын үлэһитэ буола сылдьар.

Үөрэтэр оҕолоро бөҕө туруктаах, сахалыы сизэрдээх-майгылаах буолалларыгар болҕом-

МАННАЙГЫ УЧУУТАЛ

га ситиһиилээхтик кытталлара кэрэһэлиир: Тихонова Сардаана, Макарова Никитра, Ядреева Оля, Иванова Надя, Охлопкова Лия, Ядреев Рома, Румянцева Сардаана, Баишев Сема, Жиркова Тая, Заболотская Юлия, Гоголева Моника, ода.

Валентина Павловна үрдүк таһымнаах уроктара, кылаас таһынан ытыллар тэрээһиннэрэ оҕо өйүгэр умнуллубат түгэн буолан хаалар. Үөрэнээччи, учуутал, төрөспүт биир санаанан үлэлээһиннэрэ үтүө үгэскэ кубулуйан сыллата үөрэтэр кылааһа «Лучший класс года», «Коллектив года» уо.да. номинацияларга тиксэллэрэ.

Айар дьобуру сайыннарыыны инники тутан, айымнылаах учуутал «Кэскил», «Юность Севера» хаһыаттары, «Чуораанчык» сурунаалы кытта сибээстээхтик үлэлирин үөрэтэр оҕолорун үлэлэрэ ситимин быспакка тахсара туоһулуур.

то ууран, сөпкө өйдөөн туран, кини оҕолор саҕарар сагалара оруннаах буоларын, олоххо дьүөрэлэһэрин ирдэһэр.

Республика үөрэҕин систематыгар национальной концепция тэтимнээхтик кириэн оскуолаҕа сахалыы тыын, өй-санаа уһуктан учууталларга эпизитинэстээх үлэ сүктэриллибит кэмигэр Валентина Павловна оҕолоро номнуо сахалыы ыллыыр, туойар этилэр. Билигин да үөрэтэ сылдьар оҕолоро, 4 «а» кылаастар, ырыанан, фольклорунан утумнаахтык дьарыктанан «Ырыа Кустуга», «Хотугу сулус», «Бриллиантовые нотки», «Ыллаа-туой, уол оҕо» улуустааҕы, регионааҕы, республикатааҕы күрэхтэр хас да төгүллээх дипломаннара, лауреаттара.

Оҕону кыра эрдэтиттэн үтүө майгыга-сигилигэ иитии, сизр-майгы өттүнэн ыраас-чэбдик буоларыгар болҕомто ууруу бүгүнгү кэмгэ биир саамай

уһулччу суолталаах сорок буолалларын өйдөөн оскуола алын сүһүөх учууталларын холбоһуга «Сайдам» иитии программатын бырайыагын тыа сириэн оскуолаларын дьаарбанкатыгар көмүскээн биһирэбил ылбыта. Валентина Павловна бу бырайыак сүрүн ааптара буолар.

Оскуолаҕа үлэлирин тухары олох хаамытынан, үйэ сайдытынан киһи билиитэ сайда-үүнэ туруохтааҕын бастакы ирдэбил быһыытынан көрөн медиа-центр тэриллибитигэр үлэлэспитэ, кэлин «Кустук» фотокулууп тэрийэн кэрэни кэрэхсир биир санаалаахтары түмүтэ. Учуталлартан бастакынан аныгы технологияны баһылаан кини уроктара оҕо интэриэһин тардаллар. «Хаар, хаар барахсан» электроннай пособиета республикатааҕы семинарга коллегаларын үрдүк сыанабылын ылбыта. Билигин үлэли турар «Компьютернай азбука» куруһуогар оҕо

эрэ барыта сылдьыан баҕарар.

Кини үлэтин опытын чинчийэн, кэтээн көрөн, түмэн биир идэлээхтэригэр тарҕатар, билиһиннэрэр. Республикааҕы научнай-практической конференция «Лена» уокурук регионааҕы педагогической ааҕыларыгар «Төрүт тылынан саҕарыы уонна суруйуу сатабылларыгар үөрэтий» дакылаата 2 степеннээх дипломунан бэлиэтэммитэ уонна «Оҕону иитиигэ төрөспүт оруола» диэн дакылаата регионна, республикаҕа тарҕаммыта учуутал ситиһиитэ буолар. Самсонова Т.П. «Продолжение учителя в учениках» кинигэтигэр публикацияламмыта.

Валентина Павловна олоххо бэйэтэ ураты көрүүлэрдээх. Бэйэтигэр да, атын да дьонно ураты ирдэбиллээх. Ветеран учууталлары кытта ситимнээх үлэни ыытарын түмүгэр Степанова Марфа Гаврильевна көҕүлээһининэн М.К. Аммосов аатынан кылаас-коллектив тэриллэн, патриотической өйдөөх-санаалаах оҕолору иитиигэ уһулччу болҕомтону уурбута.

Күндү биригэ үлэлиир коллегабытын Валентина Павловнаны олоһун орто омурҕанынан ис сүрэхпититтэн эбэрдэлибит! Баҕарабыт айымнылаах үлэни, кыһамнылаах үөрэнээччилэри, тус олоххор дьолу-соргуну. Инникитин даҕаны учуутал үрдүк аналын чиэстээхтик толоронгун оҕолор, төрөспүтүр убаастабылларын, тапталларын ыла тураргар баҕарабыт. Кинилэр махталлара өссө элбэх ситиһилэргэ кынаттаатын.

**Ж.А. КРИВОШАПКИНА,
Д.Д. ЖИРКОВА,
Д.Ф. Алексеев аатынан
I Хомустаах орто оскуолатын
алын сүһүөх кылаас
учууталлара
(Төлөбүрдээх төрүөккэ
бэчээттэнэр)**

Үөрэх эйгэтигэр

Муус устар 2-3 күннэригэр И.Е. Винокуров аатынан Намнааҕы педагогической колледжа СР Үөрэҕин министрствотын көҕүлээһининэн, Намнааҕы үөрэх управлениетын уонна Намнааҕы педколледж тэрийиитинэн V төгүлүн педагогической коллеһы бүтэрээччи бастын устудьуоннарыгар аналлаах «Старт в педагогику» диэн республикатааҕы дьохуннаах күрэх үрдүк тэрээһиннээхтик буолан ааста.

билиилэрин таһымнарын сөргүтэ муһунулар.

Икки күн устата күрэх кытыылаахтара бэйэлэрин билиһиннэрдилэр, маастарыстыбаларын, сатабылларын көрдөрөннөр оскуола үөрэнээччилэригэр уроктары, детсад иитиллээччилэригэр дьарыктары ыыттылар, оскуола оҕолоругар аналлаах аһаҕас кэспэтии тэрийдилэр, үөрэҕири аныгы технологиятынан ырытыы онордулар. Күрэх сүрүн сыала-соруга үөрэҕин бүтэрээри сылдьар кэнээски педагог айымнылаах үлэтин кө-

- «Защита современных педагогических технологий в образовательном процессе», төрдүс түһүмэх - «Учебное занятие». Кыттааччылары «Учитель года» республикатааҕы уонна россиятааҕы профессиональной конкурсу кыайыылаахтара уонна призердара, республикатааҕы эдэр педагогтар Ассоциациятын представителлэрэ (барыта эрдьон) дьүүллээн кыайыылаахтарынан Самсонова Розалия (БПК, «Алын сүһүөх кылаас учуутала»), Соловьев Станислав (НПК, «Профессиональной үөрэхтээ-

үөрэҕин управлениетын анал бириһинэн Федоров Дмитрий (ДьПК) наҕараадаланна.

А.М. Родионова, «Старт в педагогику» бырайыак ааптара, СР Үөрэҕин министрствотын кадровой политика отделын специалиһа: «Мин педагогической үлэбинэн балай да өр эдэр педагогтары кытта биригэ үлэлэспитим. Мин санаабар, эдэр педагогу бэлэмнииргэ устудьуон саҕаттан ыла күүстээх үлэ ытыллыахтаах дии саныыбын. Онон, педколледж бүтэрээччи устудьуоннарыгар анаан ман-

Инникитин күрэҕи географической хабаанын кэнэҕээн Бурятия республикатын уонна Иркутский уобалас педколледжтары устудьуоннарын кытыннарар былааннаахпыт. ФГОС кириитинэн көрөн күрэхтэһии түһүмэхтэрэ уларыайан сөп».

Н.Ш. Карамзина, Үөрэх министрствотын кадровой уонна правовой үлэҕэ отделын салайааччыта: «Бу күрэххэ выпускниктар идэлэрин төһө баһылаан эрэллэрин, сатабылларын көрүү-истии буолар. Устудьу-

БИЛИИЛЭРИН, ТАҢЫМНАРЫН ТҮРГҮТТҮҮЛЭР

Бу күрэххэ Саха сириэн орто үөрэҕин кыһалара — И.Е. Винокуров аатынан Намнааҕы, С.Ф. Гоголев аатынан Дьокуускайдааҕы, Н.Г. Чернышевский аатынан Бүлүүтээҕи педагогической колледжтар уонна үрдүк үөрэх кыһатыттан М.К. Аммосов аатынан ХИФУ педагогической институтун бүтэрээччи устудьуоннар кытыннылар.

Бастакы куонкурус 2011 сыллаахха Н.Г. Чернышевский аатынан Бүлүүтээҕи педагогической колледжка ытыллыбыт. Онтон иккис сылын Намнааҕы педколледжка буолла. Тэрээһин аһыллытыгар-сабыллытыгар «Старт в педагогику» бырайыак ааптара, СР Үөрэҕин министрствотын кадровой политика отделын специалиһа Августина Михайловна Родионова, Үөрэх министрствотын кадровой уонна правовой үлэҕэ отделын салайааччыта Надежда Шиндикеевна Карамзина, колледжтар директордара Клавдия Иннокентьевна Копылова, Михаил Семенович Томский, Екатерина Владимировна Ядреева уо.да. кыттыыны ыллылар. Күрэххэ — уопсайа 19 устудьуон (БПК — 7, НПК — 5, ДьПК — 6, ХИФУ — ПИ — 1) талбыт идэлэрин үрдүк таһымнаахтык баһылаабыттарын көрдөрө-биллэрэ,

бүлээһин. Уопастыба иһигэр учуутал уонна педагог статусун үрдэтии, үөрэҕири эйгэтин үлэтин тарҕатыы буолар.

Күрэх 4 түһүмэтинэн барда: бастакы түһүмэх - «Молодой педагог — в школе будущего»; иккис түһүмэх - «Разговор с учащимися»; үһүс түһүмэх

хин»), Макарова Натали (ДьПК, «Алын сүһүөх учуутала»), Лиханова Анжелика (ДьПК, «Оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин») уонна мунутуур кыайыылааһынан Дьокуускайдааҕы педколледж физическэй культура устудьуона Сыдыкбеков Темир буоллулар. Маны таһынан Нам улуһун

нык профессиональной күрэҕи ытыһаах сөп эбит диэн санаа кирибитэ. Онон, выпускниктар бу күрэхтэн саҕалаан бэйэлэрин педагогической үлэлэрэ саҕалаан. Аан бастаан педколледж эрэ устудьуоннарыгар диэн этэ. Онтон кэнээн иккис сылын ХИФУ устудьуоннара кытыннылар.

оннартан үөрэх кыһаларын сыралаах үлэтэ арылыччы көстөн кэлэр. Онон тэрийээччилэр да, уһуһааччылар да, устудьуоннар да олус эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһан, үрдүк тэрээһиннээхтик бэлэмнээн кытталлар. Дьүүлүүр сүбэҕэ былырынынгыттан ыла республикаҕа, россияҕа таһаарыылаахтык үлэлиир, биллэр учуутал эр дьон сөптөөхтүк үлэлииллэр. Инникитин республика тас дойуларын колледжтарын кытыннарар былааннаахпыт».

Федоров Дмитрий, Дьокуускайдааҕы педколледж устудьуона, Нам улуһун үөрэҕин управлениетын анал бириһин хаһаайына: «Музыка эйгэтин сөбүлүүр буоламмын, музыка өттүнэн салааҕа туттарсыбытым. Үөрэҕим таһынан оҕолору саха музыкальной инструменттарыгар үөрэтээри эбии үөрэххэ дьарыктанабын. Маньык куонкурустарга кыттан элбэххэ үөрэнэҕин, үгүһү билээҕин, улахан уопут ылаҕын».

Бу курдук, инники көлүүнэ ыччаты сырдыкка сирдири, үөрэххэ угуйар, билиигэ кынаттыыр учуутал, иитээччи буолаары сылдьар устудьуоннар суолларыгар кизгэ хардыыны онордулар.

С. АРГУНОВ

Понедельник, 13 апреля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55, 02.50, 03.05 Модный приговор 12+
12.10 Сегодня вечером 16+
14.15, 15.15, 01.05 Время покажет 16+
16.00, 03.55 Мужское / Женское 16+
17.00, 01.55 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Однажды в Ростове» 16+
23.15 Вечерний Ургант 16+
23.50 Ночные новости
00.05 Владимир Маяковский. Последний апрель 16+
Среда, 15 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55, 02.55, 03.05 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с «Однажды в Ростове» 16+
14.15, 15.15, 02.05 Время покажет 16+
16.00, 03.55 Мужское / Женское 16+
17.00, 01.55 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.20 Вечерний Ургант 16+
23.55 Ночные новости
00.10 Структура момента 16+
Четверг, 16 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55, 02.55, 03.05 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.30, 21.30 Т/с «Однажды в Ростове» 16+
14.25, 15.15, 01.10 Время покажет 16+
16.05, 04.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.00 Наедине со всеми 16+
Понедельник, 13 апреля
05.00 Утро России
09.00 Эволюция будущего 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Последний январь» 12+
16.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Склифосовский» 12+
22.50 Х/ф «Штурм Берлина. В логове зверя» 12+
00.00 Х/ф «Севастополь. Русская Троя» 12+
Вторник, 14 апреля
05.00 Утро России
09.00 Дети индиго 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Последний январь» 12+
16.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Склифосовский» 12+
22.50 Шифры нашего тела. Неизвестные органы 12+
23.50 Запрещенная история 12+
Среда, 15 апреля
05.00 Утро России
09.00 Шифры нашего тела. Неизвестные органы 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Последний январь» 12+
16.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Склифосовский» 12+
22.50 Специальный корреспондент 12+
00.30 Кузькина мать. Итоги 12+
Четверг, 16 апреля
05.00 Утро России
09.00 Кузькина мать. Итоги 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 21.00 Вести
11.35, 14.25 Вести-Москва
11.55, 14.45 Х/ф «Дом مليوتي» 12+
15.50 Прямой эфир 12+
18.00 Прямая линия с Владимиром Путиным
23.30 Т/с «Склифосовский» 12+
Пятница, 17 апреля
05.00 Утро России
08.55 Мусульмане 12+
09.10, 03.00 Главная сцена 12+
10.05 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
21.00 Х/ф «Моя любовь» 12+
23.10 Х/ф «Чертово колесо» 12+
00.50 Х/ф «Тартарен из Тараскона» 12+
Суббота, 18 апреля
05.50 Х/ф «Двойной обгон»
07.30 Сельское утро 12+
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.30, 14.30 Вести-Москва
08.25 Военная программа 12+
08.50 Планета собак 12+
09.25 Субботник 12+
10.05 Освободители. Кавалеристы 12+
11.40 Звездные войны Владимира Челомея 12+
12.40, 14.40 Х/ф «Слепой расчет» 12+
17.20 Танцы со Звездами 12+
20.00 Вести в субботу
20.45 Х/ф «Семья маньяка Беляева» 12+
00.35 Х/ф «Судьба Марии» 12+
Воскресенье, 19 апреля
05.20 Х/ф «Без срока давности» 12+
07.20 Вся Россия 12+
07.30 Сам себе режиссер 12+
08.20 Смехопанорама 12+
08.50 Утренняя почта 12+
09.30 Сток одному 12+
10.20 Вести-Москва
11.00, 14.00 Вести
11.25 Россия. Гений места 12+
12.25, 14.30 Х/ф «Недотрога» 12+
16.55 Один в один 12+
20.00 Вести недели
22.00 Воскресный вечер с Владимиром Соловьёвым 12+
00.35 Х/ф «Альпинист» 12+
Женское 16+
17.00, 00.05 Наедине со всеми 16+
18.00 Прямая линия с Владимиром Путиным
21.00 Время
23.15 Целитель Лука 12+
01.00 Россия от края до края 12+
03.55 В наше время 12+
Пятница, 17 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Т/с «Однажды в Ростове» 16+
14.10, 15.15 Время покажет 16+
16.05 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 12+
18.00 Вечерние новости
18.45 Человек и закон 16+
19.50 Поле чудес 12+
21.00 Время
22.50 Вечерний Ургант 16+
23.45 Коллекция Первого канала 16+
00.55 Х/ф «Парни не плачут» 16+
03.30 Голос. Дети. Финал 12+
Суббота, 18 апреля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.20 Т/с «Страна 03» 16+
08.15 Играй, гармонь любимая! 12+
09.00 Умники и умницы 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смех 12+
10.55 Голос. Дети. На самой высокой ноте 12+
12.10 Идеальный ремонт 12+
13.00 На 10 лет моложе 16+
13.50 Барахолка 12+
14.40 Х/ф «Безымянная звезда» 12+
17.00 Кто хочет стать миллионером?
18.00 Вечерние новости
18.15 Угадай мелодию 12+
19.00 Коллекция Первого канала 12+
21.00 Время
21.20 Голос. Дети. Финал 12+
23.40 Что? Где? Когда? 00.50 Х/ф «Реальные парни» 16+
02.30 Х/ф «Нотариус» 16+
04.50 Модный приговор 12+
Воскресенье, 19 апреля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Т/с «Страна 03» 16+
08.10 Армейский магазин 16+
08.45 Смешарики. Пинкод 6+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Непутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 Горько! 16+
13.15 Теория заговора 16+
14.20 Алла Пугачева - моя бабушка 12+
15.25 Коллекция Первого канала 12+
17.45 Вечерние новости
18.00 Точь-в-точь 16+
21.00 Воскресное «Время»
22.30 Клуб веселых и находчивых. Высшая лига 16+
00.35 Х/ф «Проблески надежды» 16+
02.35 Модный приговор 12+
03.35 Мужское / Женское 16+
18:15:00 Утүө киэһэнэн! 6+
18:45:00 Күнчээн 6+
19:00:00 Якутия 12+
19:15:00 Умнар быраапыт суох... 6+
19:30:00 Харах далыгар 12+
20:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00:00 Биһикчээн 0+
21:15:00 Аал-луук мас 6+
21:45:00 Умный город 22:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
23:00:00 Саха сирэ-Якутия 12+
23:30:00 Утүө киэһэнэн! 6+
15 апреля, среда
06:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
07:00:00 Саҥа күн-Новый день 6+
10:00:00 Саха сирэ 12+
10:15:00 Аал-луук мас 6+
11:00:00 Геван 6+
11:30:00 Байанай 16+
12:00:00 Новости Саха 24 12+
12:15:00 Дойдум дьоно («Нам» ТВ) 6+
15:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
16:00:00 Будем вместе 12+
16:15:00 Дойдум дьоно («Нам» ТВ) 6+
16:45:00 В кадре-республика (ТРК) «Алмазный край») 6+
17:15:00 Наше здоровье («Алдан» ТВ) 6+
17:30:00 Тынынаахтар умнубат сыллара 6+
18:00:00 Саха сирэ 12+
18:15:00 Утүө киэһэнэн! 6+
18:45:00 Күнчээн 6+
19:00:00 Якутия 12+
19:15:00 Труд во имя жизни 6+
20:00:00 Sakha-card 6+
20:15:00 Дойдум дьоно («Панорама» ТВ) 6+
20:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00:00 Биһикчээн 0+
21:15:00 Атах тэпсэн олорон 12+
21:45:00 Недвижимость в Якутии
22:00:00 Жизнь прекрасна! 6+
23:00:00 Саха сирэ-Якутия 12+
23:30:00 Утүө киэһэнэн! 6+
14 апреля, вторник
06:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
07:00:00 Саҥа күн-Новый день 6+
10:00:00 Саха сирэ 12+
10:15:00 Чэгиэн 12+
11:00:00 Кинозавод 12+
11:30:00 Ориентир-здоровье
12:00:00 Новости Саха 24 12+
12:15:00 В кадре-республика («Зырянка» ТВ) 6+
12:30:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
13:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
16:00:00 Прогресс 6+
16:30:00 В кадре-республика («Спектр» ТВ) 6+
17:00:00 В кадре-республика («Кадр» ТВ) 6+
17:30:00 «Хотугу сулус» 6+
18:00:00 Саха сирэ 12+
19:45:00 Тыя сирэ-олох төрдө 12+
20:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00:00 Биһикчээн 0+
21:15:00 Саха санаата 6+
22:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
23:00:00 Саха сирэ-Якутия 12+
23:30:00 Утүө киэһэнэн! 6+
17 апреля, пятница
06:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
07:00:00 Саҥа күн-Новый день 6+
10:00:00 Саха сирэ 12+
10:15:00 Полярная звезда. Телеконкурс 6+
11:00:00 Харах далыгар 12+
12:00:00 Новости Саха 24 12+
12:15:00 Умнар быраапыт суох... 6+
12:30:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
13:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
16:00:00 Атах тэпсэн олорон 12+
16:30:00 Недвижимость в Якутии
16:45:00 Дойдум дьоно («Хангалас» ТВ) 6+
17:15:00 Дойдум дьоно («Таатта» ТВ) 6+
17:30:00 ТВ фондатытан 6+
18:00:00 Саха сирэ 12+
18:15:00 Утүө киэһэнэн! 6+
18:45:00 Күнчээнгэ эбэрдэ 0+
19:00:00 Якутия 12+
19:15:00 Дойдум дьоно («Кэбээйи» ТВ) 6+
19:45:00 Санаалар 12+
20:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00:00 Биһикчээн 0+
21:15:00 Тынынаах дорбоон 6+
22:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
23:00:00 Якутия. День за днем 12+
23:30:00 Утүө киэһэнэн! 6+
18 апреля, суббота
07:00:00 Чэгиэн буол! 6+
07:15:00 Тыя сирэ-олох төрдө 12+
08:00:00 Автографы Победы 6+
08:30:00 Аал-луук мас 6+
09:00:00 В кадре-республика («Розовая чайка» ТВ) 6+
09:15:00 Охота и рыбалка в Якутии 12+
09:45:00 В кадре-республика («Зырянка» ТВ) 6+
10:00:00 Күнчээн 0+
10:30:00 Чэгиэн 12+
11:15:00 Истинг илдьит 0+
12:00:00 Саха итэбэлэ 16+
12:30:00 Продвижение 6+
12:45:00 Ыраах-чугас аймахтарбыт («Борогон» ТВ) 6+
13:00:00 Дойдум дьоно («Нам» ТВ) 6+
13:30:00 Саха сирэ. Күнтэн күн 12+
14:15:00 Дойдум дьоно («Бэрдьигэс» ТВ) 6+
14:45:00 В кадре-республика («Ленск» ТВ) 6+
15:15:00 Будем вместе 12+
15:30:00 Дойдум дьоно («Борогон» ТВ) 6+
16:00:00 В фокусе («Алдан» ТВ) 6+
16:15:00 Саха санаата 6+
16:45:00 Умный город
17:00:00 Дойдум дьоно («Майа» ТВ) 6+
17:30:00 Ориентир-здоровье
18:00:00 Күнчээнгэ эбэрдэ 0+
18:15:00 «Кыым»-норуот хаһыата
19:00:00 Геван 6+
19:30:00 Истинг илдьит 0+
20:15:00 Вестник образования 6+
20:30:00 Якутия. День за днем 12+
21:15:00 Сардаана 6+
22:00:00 Sakha-card 6+
22:15:00 Аал-луук мас 6+
19 апреля, воскресенье
07:00:00 Чэгиэн буол! 6+
07:15:00 Санаалар 12+
08:00:00 Тынынаахтар умнубат сыллара 6+
08:30:00 Дойдум дьоно («Анаабыр» ТВ) 6+
09:00:00 Дойдум дьоно («Кэбээйи» ТВ) 6+
09:30:00 Прогресс 6+
10:00:00 Күнчээн 0+
10:30:00 Полярная звезда. Телеконкурс 6+
11:15:00 Истинг илдьит 0+
11:45:00 Sakha-card 6+
12:00:00 Тарбаахтатын астыаах 6+
12:30:00 ТОК 6+
13:30:00 Якутия. День за днем 12+
14:15:00 Шаги к музыке 6+
14:45:00 Автографы Победы 6+
15:15:00 Сэргэлээххэ сэһэргэһиэх 6+
16:00:00 Көрдүм ини, иһиттим ини 12+
16:30:00 Дойдум дьоно («Хотун Булүү» ТВ) 6+
17:00:00 Дойдум дьоно («Панорама» ТВ) 6+
17:15:00 Аал-луук мас 6+
17:45:00 Вестник образования 6+
18:00:00 Истинг илдьит 0+
18:30:00 Далбар Хотун-2015 6+
19:00:00 Геван 6+
19:30:00 ТОК 6+
20:30:00 Саха сирэ. Күнтэн күн 12+
21:15:00 Спорт-клуб 6+
22:00:00 Байанай 16+
22:30:00 Кинозавод

РОССИЯ 1

Понедельник, 13 апреля

05.00 Утро России
09.00 Эволюция будущего 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Последний январь» 12+
16.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Склифосовский» 12+
22.50 Х/ф «Штурм Берлина. В логове зверя» 12+
00.00 Х/ф «Севастополь. Русская Троя» 12+
Вторник, 14 апреля
05.00 Утро России
09.00 Дети индиго 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Последний январь» 12+
16.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Склифосовский» 12+
22.50 Шифры нашего тела. Неизвестные органы 12+
23.50 Запрещенная история 12+
Среда, 15 апреля
05.00 Утро России
09.00 Шифры нашего тела. Неизвестные органы 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Последний январь» 12+
16.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Склифосовский» 12+
22.50 Специальный корреспондент 12+
00.30 Кузькина мать. Итоги 12+
Четверг, 16 апреля
05.00 Утро России
09.00 Кузькина мать. Итоги 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 21.00 Вести
11.35, 14.25 Вести-Москва
11.55, 14.45 Х/ф «Дом مليوتي» 12+
15.50 Прямой эфир 12+
18.00 Прямая линия с Владимиром Путиным
23.30 Т/с «Склифосовский» 12+
Пятница, 17 апреля
05.00 Утро России
08.55 Мусульмане 12+
09.10, 03.00 Главная сцена 12+
10.05 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Цвет черемухи» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
21.00 Х/ф «Моя любовь» 12+
23.10 Х/ф «Чертово колесо» 12+
00.50 Х/ф «Тартарен из Тараскона» 12+
Суббота, 18 апреля
05.50 Х/ф «Двойной обгон»
07.30 Сельское утро 12+
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.30, 14.30 Вести-Москва
08.25 Военная программа 12+
08.50 Планета собак 12+
09.25 Субботник 12+
10.05 Освободители. Кавалеристы 12+
11.40 Звездные войны Владимира Челомея 12+
12.40, 14.40 Х/ф «Слепой расчет» 12+
17.20 Танцы со Звездами 12+
20.00 Вести в субботу
20.45 Х/ф «Семья маньяка Беляева» 12+
00.35 Х/ф «Судьба Марии» 12+
Воскресенье, 19 апреля
05.20 Х/ф «Без срока давности» 12+
07.20 Вся Россия 12+
07.30 Сам себе режиссер 12+
08.20 Смехопанорама 12+
08.50 Утренняя почта 12+
09.30 Сток одному 12+
10.20 Вести-Москва
11.00, 14.00 Вести
11.25 Россия. Гений места 12+
12.25, 14.30 Х/ф «Недотрога» 12+
16.55 Один в один 12+
20.00 Вести недели
22.00 Воскресный вечер с Владимиром Соловьёвым 12+
00.35 Х/ф «Альпинист» 12+
Женское 16+
17.00, 00.05 Наедине со всеми 16+
18.00 Прямая линия с Владимиром Путиным
21.00 Время
23.15 Целитель Лука 12+
01.00 Россия от края до края 12+
03.55 В наше время 12+
Пятница, 17 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Т/с «Однажды в Ростове» 16+
14.10, 15.15 Время покажет 16+
16.05 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 12+
18.00 Вечерние новости
18.45 Человек и закон 16+
19.50 Поле чудес 12+
21.00 Время
22.50 Вечерний Ургант 16+
23.45 Коллекция Первого канала 16+
00.55 Х/ф «Парни не плачут» 16+
03.30 Голос. Дети. Финал 12+
Суббота, 18 апреля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.20 Т/с «Страна 03» 16+
08.15 Играй, гармонь любимая! 12+
09.00 Умники и умницы 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смех 12+
10.55 Голос. Дети. На самой высокой ноте 12+
12.10 Идеальный ремонт 12+
13.00 На 10 лет моложе 16+
13.50 Барахолка 12+
14.40 Х/ф «Безымянная звезда» 12+
17.00 Кто хочет стать миллионером?
18.00 Вечерние новости
18.15 Угадай мелодию 12+
19.00 Коллекция Первого канала 12+
21.00 Время
21.20 Голос. Дети. Финал 12+
23.40 Что? Где? Когда? 00.50 Х/ф «Реальные парни» 16+
02.30 Х/ф «Нотариус» 16+
04.50 Модный приговор 12+
Воскресенье, 19 апреля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Т/с «Страна 03» 16+
08.10 Армейский магазин 16+
08.45 Смешарики. Пинкод 6+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Непутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 Горько! 16+
13.15 Теория заговора 16+
14.20 Алла Пугачева - моя бабушка 12+
15.25 Коллекция Первого канала 12+
17.45 Вечерние новости
18.00 Точь-в-точь 16+
21.00 Воскресное «Время»
22.30 Клуб веселых и находчивых. Высшая лига 16+
00.35 Х/ф «Проблески надежды» 16+
02.35 Модный приговор 12+
03.35 Мужское / Женское 16+
18:15:00 Утүө киэһэнэн! 6+
18:45:00 Күнчээн 6+
19:00:00 Якутия 12+
19:15:00 Умнар быраапыт суох... 6+
19:30:00 Харах далыгар 12+
20:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00:00 Биһикчээн 0+
21:15:00 Аал-луук мас 6+
21:45:00 Умный город 22:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
23:00:00 Саха сирэ-Якутия 12+
23:30:00 Утүө киэһэнэн! 6+
15 апреля, среда
06:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
07:00:00 Саҥа күн-Новый день 6+
10:00:00 Саха сирэ 12+
10:15:00 Аал-луук мас 6+
11:00:00 Геван 6+
11:30:00 Байанай 16+
12:00:00 Новости Саха 24 12+
12:15:00 Дойдум дьоно («Нам» ТВ) 6+
15:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
16:00:00 Будем вместе 12+
16:15:00 Дойдум дьоно («Нам» ТВ) 6+
16:45:00 В кадре-республика (ТРК) «Алмазный край») 6+
17:15:00 Наше здоровье («Алдан» ТВ) 6+
17:30:00 Тынынаахтар умнубат сыллара 6+
18:00:00 Саха сирэ 12+
18:15:00 Утүө киэһэнэн! 6+
18:45:00 Күнчээн 6+
19:00:00 Якутия 12+
19:15:00 Труд во имя жизни 6+
20:00:00 Sakha-card 6+
20:15:00 Дойдум дьоно («Панорама» ТВ) 6+
20:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00:00 Биһикчээн 0+
21:15:00 Атах тэпсэн олорон 12+
21:45:00 Недвижимость в Якутии
22:00:00 Жизнь прекрасна! 6+
23:00:00 Саха сирэ-Якутия 12+
23:30:00 Утүө киэһэнэн! 6+
14 апреля, вторник
06:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
07:00:00 Саҥа күн-Новый день 6+
10:00:00 Саха сирэ 12+
10:15:00 Чэгиэн 12+
11:00:00 Кинозавод 12+
11:30:00 Ориентир-здоровье
12:00:00 Новости Саха 24 12+
12:15:00 В кадре-республика («Зырянка» ТВ) 6+
12:30:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
13:30:00 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
16:00:00 Прогресс 6+
16:30:00 В кадре-республика («Спектр» ТВ) 6+
17:00:00 В кадре-республика («Кадр» ТВ) 6+
17:30:00 «Хотугу су

МИКРОФИНАНСОВАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ - ЧТО ЭТО ТАКОЕ?

В ходе ежедневной работы специалисты очень часто сталкиваются с вопросами «Что такое МФО?», «Чем он отличается от банков?», «Кто регулируется деятельность МФО или это просто частная контора?», «Не сетевой ли это маркетинг?» и т.д. Давайте кратко попробуем разъяснить - Что представляет с собой МФО?

МФО – это такая же система как мини-банк, является юридическим лицом, зарегистрированным в форме фонда, автономной некоммерческой организации, осуществляющее микрофинансовую деятельность и внесённое в государственный реестр микрофинансовых организаций в порядке, предусмотренном Федеральным законом от 02.07.2010 №151-ФЗ «О микрофинансовой деятельности и микрофинансовых организациях».

«АартыкЭкспрессКредит»

ЕЖЕГОДНАЯ АКЦИЯ!

УНИКАЛЬНЫЙ ШАНС
РАЗМЕСТИТЬ ДЕНЕЖНЫЕ СРЕДСТВА

48% годовых
на 12 месяцев

Каждому подарок
ТЕЛЕВИЗОР

VIP клиентам дополнительно 2%

Срок акции только до 30 апреля 2015 года

с. Намцы, ул. Ильи Винокурова, 2

Универмаг. Телефон 43-086

Сумма вложения от 1500000 рублей. При досрочном снятии сумма возвращается за вычетом полученных процентов. От физических лиц и ИП удерживается НДФЛ 13%. От юридических лиц НДФЛ не удерживается. ООО "МФО АартыкЭкспрессКредит" ОГРН/ИНН 1121435004800/1435252943 Реестр МФО №2120814001726 На правах рекламы

ДЕНЬГИ ДОЛЖНЫ РАБОТАТЬ!

Микрозаймы все более прочно входят в нашу повседневную реальность и нередко способны выручить, когда человек стоит перед лицом финансовых неурядиц. Все большее количество граждан нашей Республики обращаются к услугам подобных структур. Очень популярны подобные кредиты в среде начинающих предпринимателей, не имеющих больших оборотных средств, и чей бизнес находится в самом начале своего развития, также для людей с «плохой» кредитной историей.

У микрозаймов есть ряд особенностей, которые можно отнести к преимуществам перед классическими займами. Первое из них – это быстрота оформления, сама по себе процедура существенно легче, чем скажем, если вы бы оформляли потребительский займ в банке. Ко второму преимуществу можно отметить фиксированный размер процентной ставки и отсутствие, в большинстве случаев, каких-то скрытых комиссий. Конечно, ставка по микрозаймам очень высока и это явный минус, но тот факт, что ее величина известна с самого начала и, по сути, заемщик знает, сколько и когда ему нужно отдать, безусловно, можно отнести к плюсам. И еще одно обстоятельство, которое говорит за быстрые микрозаймы, это хорошая возможность за их счет облагородить свою кредитную историю, правда, для этого придется погасить, взятый в МФО кредит, вовремя. И сделать это, возможно, не раз. Ведь все данные о займе выданном в МФО заносятся экспертами в Национальное бюро кредитных историй.

Одним из безусловных лидеров на рынке микрофинансовых организаций в нашей республике является компания «АартыкЭкспрессКредит». Головной офис компании находится в г. Якутске, представительства в 11 улусах.

В МФО «АартыкЭкспрессКредит» применяется индивидуальный подход к каждому клиенту, тщательно изучаются все факторы и причины сложностей в выдаче кредита. Консультанты компании дадут полную информацию о состоянии Вашего кредитного рейтинга, помогут в вопросах финансового планирования и подберут оптимальный вариант кредитного продукта.

Важно понимать, что улучшение кредитной истории не гарантирует одобрение кредита на крупную сумму или ипотеки на 100%. Каждый банк имеет свою оценку кредитоспособности заемщика, которая состоит из множества факторов. Продемонстрировав свою финансовую дисциплину, клиент становится «хорошим» как в глазах МФО, так и в глазах банков.

Самое главное правило для заемщика – адекватно оценивать свои финансовые возможности, погашать заем в срок и в полном объеме.

МФО «АартыкЭкспрессКредит» выдает населению микрозаймы от 3000 рублей до 50 000 рублей сроком до 10 дней с возможностью пролонгации договора.

Минимальные требования к заемщикам:

- 1. Проживание:** Заемщик должен иметь постоянную прописку и проживать фактически на территории РС(Я)
- 2. Возраст:** от 18 до 65 лет
- 3. Гражданство:** РФ
- 4. Работа:** минимальный трудовой стаж 6 месяцев
- 5. Документ:** паспорт

Как оформить займ:

1. На сайте www.aartyk.com
2. У Представителя компании в улусе

АКЦИЯ!!!

Среди добросовестных заемщиков, оформивших займ, в период с 01 марта по 20 мая 2015 года и вовремя исполнявших свои обязательства разыгрываются ценные призы.

Розыгрыш состоится 01.06.2015 г.

БИЛЛЭРИИЛЭР

ИНФОРМАЦИЯ

За 1 квартал 2015 года исполнение бюджета МО «Фрунзенский наслег» составило:

- по доходам — 3 253 129,52 руб., что составляет 76,2% от плана по доходам на 1 квартал 2015 г.;
- по расходам — 4 396 510,46 руб.;
- дефицит бюджета составил — 873 380,94 руб.

Численность муниципальных служащих на 1 апреля 2015 г. составляет 3 человека, расходы на их денежное содержание — 802 814,39 руб.

Численность работников муниципальной администрации на 1 апреля 2015 г. составляет 3 человека, расходы на их денежное содержание — 363 143,37 руб.

Наследная администрация муниципальной администрации (сельского поселения) «Партизанский наслег» объявляет отбор документов на получение субсидии из местного бюджета МО «Партизанский наслег» на

реализацию муниципальных целевых программ в виде финансовых средств по основным направлениям: сельское хозяйство, социальные услуги и прочие программные мероприятия. Документы предоставляются с 13 по 24 апреля 2015 года. За условиями конкурсного отбора обращаться в наследную администрацию МО «Партизанский наслег».

С 1 по 30 апреля 2015 года на территории Намского улуса работниками пожарно-спасательной службы проводится операция «Жилище». Целью операции является повышение уровня противопожарной защиты жилого сектора, минимизация материальных, социальных потерь, человеческих жертв от пожаров в жилом секторе. Намский отряд государственной противопожарной службы просит население активного содействия проведению операции «Жилище».

Уважаемые жители Намского улуса! Соблюдайте правила пожарной безопасности, не до-

пускайте неосторожного обращения с огнем, детской шалости с огнем, будьте внимательны при использовании электроприборов и электрообогревателей, следите за состоянием электропроводки в ваших домах, квартирах и автомобилях!

Не оставляйте детей без присмотра!

ОГПС РС(Я) №23 по МО «Намский улус»

Муус устар 11 күнүгэр күнүс 14.00 чаастан ССК дьэтигэр, Ленин аатынан 16 №-дээх уулуссатыгар, Саха республикатын эбии үөрэхтээһинин государственной бюджетнай тэрилтэ республикатааҕы анал **оҕо спортивной оскуола үөрүүлээх аһыллыта буолар.** Кири босхо.

Нам улуунун спордун ветераннара, спортсменнара, актыыбынай кыттыгыны ыларгытыгар ынгырабыт.

Кэлин, сылдыын, ыалдьытаан!

СР ЭУӨГБТ анализ оҕо спортивной оскуола администрацията

УһУРЭХ ТЫТТАР

Тапталлаах күн күбэй ийэбитин, эйбэс эбэбитин **АЛЫБИНА ГЕОРГИЕВНАНЫ**, амарах тойон аҕабытын, эһэбитин **ИННОКЕНТИЙ ЗАХАРОВИНЫ!**

Бал буолан олорубуккут 50 сылынан — кыһыл көмүс өрөгөйдөөх сыбаайа-рытынан ис сүрэхтэн тахсар сахалыы сайаҕас тылынан истин эбэрдэбитин аныбыт! Биһигини, күнү көрдөрбүт оҕолоргутун, сиэннэргитин, бүөбүйдээн, итээн-үөрэтэн, такайан бэйэбит суолбутун-ииспитин булунаан, олохпутун дьаһанан тэринэн олоһор, дьон оҕорбут бары үтүөбүтүн мэлдьи өйдүүбүт, эһиэхэ сүгүрүүбүт махтанабыт. Бэйэ-бэйэбитигэр нарын сыһыан-нытынан, үлэҕэ ситиһиитигинэн киэн туттабыт, үөрөбүт.

Күндү ийэбитигэр, аҕабытыгар чэгиэн-чэбдик, саха алмааһыны кытанах доруобуйаны, сүрэххит сылааһынан, майгыгыт маанытынан, дууһагыт ырааһынан аймах-билэ дьонгутун угуттаан өссө да уһуннук олоһоргутугар баҕарабыт. Эһигинэн киэн туттабыт, холобур оностобут, таптыбыт.

Оҕолоргут Виктор, Ульяна, Александр, Сардаана, Анатолий, Лена дьэ кэргэттэрэ

Убаастабыллаах саҥаспытын **АЛЫБИНА ГЕОРГИЕВНАНЫ** уонна таайытын **ИННОКЕНТИЙ ЗАХАРОВИНЫ** кыһыл көмүс сыбаайабытынан итиитик-истинник эбэрдэлибит! Эһиги олох кытта тэҥнэ хардылаан, санаабыт санаабытын, баҕарбыт баҕабытын барытын толорон олоххо киллэрдигит. Уйэбит уһаатын, дьол тосхойдун, дьоллоох, доруобай буолун!

Эбэрдэни кытары: Хомустаахтан Кривошапкинар, Куличкиннар, Поповтар, Архангельскайдар, Партизантан Баишевтар, II Хомустаахтан Поповтар, Намтан Николаевтар, Уһэзэ Бүлүүттэн Поповтар, Чурапчыттан Луковцевтар, Поповтар, куораттан Архиповтар, Мохсоҕоллоохтон Кузьминнар

Убаастыыр биһиргэ үлэлиир, Нам улуунун Хатырык нэһилиэгин 2 №-дээх «Кэскил» оҕо сайдар киинин үлэһитин, **ВАСИЛЬЕВ СТЕПАН ВАСИЛЬЕВИЧ** 55 сааскын туолбут үөрүүлээх күнүнүн итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Эн биһиги уһууааммытыгар аһыл-лыабыттан үлэлээн-хамсаан бэйэн сэмэй кылааккын киллэрэ сылдаргыттан үөрөбүт. Үлэлиир коллективкар туохха барытыгар үтүө суобастаахтык ылсан үлэлииргин, актыыбынай кыттыгыны ыларгын үрдүктүк сыаналыбыт, махтанабыт.

Убаастабыллаах Степан Васильевич, баҕарабыт Эһиэхэ инникитин өссө ситиһиллээх үлэни, санаабыт санаан сатанан истин, толкуйдаабытын барыта туолан истин!

Эн дьэ кэргэнгэр, барыгытыгар, чэгиэн-чэбдик буолууну, чугас дьонун-сэргэн үтүө санааларынан, сиэннэрин ситиһиилэринэн, миннигэс мичээрдэринэн кынаттанан олоһун суолун устун бу курдук ситиһиллээхтик этэннэ баран ис диэн алгыс бастыгын аныбыт.

Хатырык нэһилиэгин 2 №-дээх «Кэскил» оҕо сайдар киинин коллектива

М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын дьаһалтата, профкома, коллектива үбүлүөйдээх дьонмутун **ОБУТОВА НАТАЛЬЯ МИХАЙЛОВНАНЫ, АБРАМОВ МИХАИЛ МИХАЙЛОВИЧ, ЗАХАРОВА САРГЫЛАНА СТЕПАНОВНАНЫ** итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Баҕарабыт эһиэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үгүс үөрүүнү, санаабыт санаабыт барыта туолуохтун. Чугас дьонгут эһигини куруук үөрдэ, арыаллы сырытыннар. Эдэрдии эрчими, уостубат уһун, дьоллоох олоху баҕарабыт!

М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын коллектива

® ООО «СОЮЗСТРОЙ» приглашает к участию в долевом строительстве квартир-студий — 27 м2 и 1 комн. квартир — 54 м2 и нежилых помещений на 1 этаже — 400 м2 по адресу: с. Намцы, ул. Ленина, 21/1.

Первым трем покупателям-дольщикам предлагаем цену со скидкой 55 000 рублей за 1 м2.

Разрешение на строительство № RU14512312-150 от 18 марта 2014 года.

Все договора с участниками долевого строительства проходят обязательную регистрацию в Регистрационной палате РС(Я) и страхование гражданской ответственности застройщика.

г. Якутск, ул. Ойунского, 6/2, офис 1, тел. (4112) 366-155, 7(9142) 732-209, soyuzstroy1@mail.ru

Реклама

Встречаем весну вместе с нами!

Быстро. Просто. Удобно.

Саха Микро Займ

Льготные ставки по займам, бюджетникам и пенсионерам скидки! Только паспорт и пенсионное удостоверение

с. Намцы, ул. Чернышевского, 7, маг-н «Радуга», Намцы -710-108 (МТС), Якутск - 26-06-07 (Мегафон)

Размер займа до 30 000 рублей. Займ предоставляется на срок до 30 дней. Процентная ставка по займу от 1,5% до 2% за каждый день пользования денежными средствами (от 547,5% до 732% годовых). За нарушение сроков возврата суммы займа и процентов начисляются штрафы в размере 3% за каждый день просрочки. Займы предоставляются гражданам РФ в возрасте от 18 лет. Для оформления договора займа необходим паспорт гражданина РФ. Подробные условия, правила выдачи и обслуживания займов размещены в точках выдачи займов.

ООО «СахаМикроЗайм», ИНН 1435288643, ОГРН 1141447013828, гос.реестр МФО 651403698006092

Приглашаем пройти курс очищения и омоложения кожи лица косметической линией нового поколения, которая используется в профессиональной косметологии. Это:

- Питание и защита сухой чувствительной кожи;
- Укрепление капилляров кожи;
- Стимулирование и поддержание коллагена кожи;
- Коррекция мимических морщин;
- Эффект ботокса, лифтинг;
- Защита от пигментных пятен;
- Устранение жирного блеска;
- Защита от УФ-лучей и фотостарения;
- Гипоаллергенная формула;
- Растительная основа.

Запись по тел. 89841124397

КЭРИЭСТЭБИЛ

Бииргэ төрөөбүт балтым, эдьийбит, ийэбит, эбэбит, хос эбэбит Светлана Михайловна Данилова (Румянцева) күн сириттэн бу сыл муус устар 12 күнүгэр номнуо 40 хонугун туолар. Светлана Михайловна Нам оройуонун «Коммунизм» колхозунун Фрунзе участкагар 1948 сыллаахха олунньу 14 күнүгэр Румянцевтар дьиэ кэргэттэригэр икис оҕонон күн сириҥ көрбүтэ. Тарафана сайылгыҥ күөх хонуутугар оонньоон, үрүмэччини экирэтэн, сүүрэн-көтөн улааппыта. Сүрдээх ыарахан кэмнэргэ оҕо сааһа ааспыта. Аан маҥнай үлэтин бытовом комбинатка иистэннэҥинэн саҥалаабыта. Кэлин райсовека секретарынан үлэли сылдьыбыта. Саамай күөгэйэр күннэригэр «Межколхозстрой» ПМК диэн тутуу төрилэттигэр таһаарылаахтык отдел кадрынан өр сылларга үлэлээбитэ. Кэлин главпочтамга, федеральной казначействоҕа үлэлээбитэ. Предпринимательство саҥа атаҕар туран эрэр кэмигэр дыала тэринэн, Кытайтан тийэ таҥас табаар таһан атынан да дьарыктана сылдьыбыта. Уйэтин тухары актыгыбынай позициялаах общественник уонна ис дууһатынан ырыа алыбыгар ылларбыт ырыаһыт этэ. Улуус общественной олоҕор улахан кылаатын киллэрбит киһи буолар. Светлана Михайловна көмүс куолаһа дьон дууһатын

® **Продаю:**
Круглый лес окладники 6, 7, 8 м — цена 3500 руб.
Кр. лес окладники 9, 10, 11, 12 м — цена 5000 руб.
Лафет 180 мм 9-9,5 м — цена 3500 руб.
Лафет 160 мм 6-8 м — цена 2500 руб.
Н/о доска 40 мм — цена 6000 руб.
Н/о доска 25 мм — цена 6000 руб.
Обр. доска 25 мм — 11000 руб.
Обр. доска 40 мм — 11000 руб.
Сруб бани 4х5 лафет 160 мм + полы, потолок, стропила, обрешетка, цена 100 тыс. руб., торг.

Принимаем заказы на изготовление рубов из лафета ливьяка. Цены низкие, договорные.
Обр. по тел. 8914234447

® **Продаю** жилой дом (лафет) с участком 15 соток в с. Намцы Намского улуса: дом — 81,8 кв.м (2002 г.г.), гараж — 42,2 кв.м (печное отопление), ледник, сарай, баня, душ, огород, разные растения: рябина, акация, черемуха, бузина, березы, боярышник и разные кустарники, рядом детский сад, летний водопровод в 30 м у соседей (подключаемся шлангами, или можно самим присоединиться к основному летнему трубопроводу), газ и свет, высокий ровный красивый участок. Цена: 2 млн. 500 тыс. руб. Торг возможен.

К.т. 89244603233

® Өскөтүн эн сахалыы баахылланан дьиэ кэргэнҥин күндүлүөххүн баҕарар буоллаххына,

Убаастыыр дьүөгэбит, «Ньургунун» ырыа-үнкүү народнай коллективын биир бастагы ырыаһыта, «Ийи» бэтэрээннэр түмсүүлэрин солбуллубат солистка, Саха республикатын культуратын туйгуна, сыана бэтэрээнэ Данилова Светлана Михайловна ыарахан ыарыытан күн сириттэн күрэммитэ муус устар 12 күнүгэр 40 хонугун туолар.

Дьүөгэбит Светлана Михайловна олус элэккэй, сайаҕас, сымнаҕас майгылааҕа. Олус кэрэ куоластааҕа, нууччалыы ырыалары ис-иһиттэн изйэн-куойан туран ыллыра, ол туохутунан Мирнэй куоракка тийиэн төрөөбүт улуунун аатын үрдүктүк ааттаппыта.

Света бииргэ төрөөбүттэринэн Мария, Вика, Света, Варя буоланнар — самодеятельность чабылхай талааннаах кыттааччылар. Хас да түгэнгэ төрдүн ыллаан көрөөччү махталын ылбыттара. Света Илья Львович Христофоров баянын доҕуолунан олус табыллан ыллыра.

Олохпут устата бииргэ ыалдьыбыт дьон ахтарбыт-санырбыт кэмнээх буолуо дуо? Олох сокуона кытаанах, айаннаан иһэн элбэх дьоммутун сүтэрдибит.

Дьоммутун ахтарбыт-санырбыт кэмэ суох. Дьонно-сэргэбэ сыһыанынан, үлэтинэн-хамнаһынан дьонун, сырдык олоҕу олорон ааспыта.

Күндү киһибит, эн сырдык мөссүөнүгүн өрүү илдьэ сылдьахпыт.

«Ийи» кулууп коллектива

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбууааччы — **41496**,
хаһыаты тангы — **41332**,
бухгалтерия — **41141**,
факс — **41141, 41496**.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Эҥсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулуусу СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламыт нүөмэрэ — **ПИ №ТУ14-0216**.

Сурукка ааксытын-суолугутун, үлэтигин, дьизит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төнөрүллүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭҢСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

ИДЬУО ИҺИТИННЭРЭР

МАССЫЫНАНЫ УОРАН АТЫЛААБЫТТАР

Ааспыт нэдиэлэҕэ 11 киһи араас эчэйиини ылбыт. Онтон 7-тэ сааһын ситэ илик оҕолор эчэйиилэрэ буолар. Кулун тутар 31 күнүгэр суһал көмө диспетчерэ гр. Ж. быһаарынан анныыллыбытын туһунан биллэрбит. Бэрэбизркэ түмүгүнэн, бииргэ итирдэр утаҕы иһэн баран арыхсыбыт ойоҕо этиһии содулуттан быһаарынан анныбытта биллибит. Бу күн Аппааны олохтооҕо гр. Н. биллибэт киһи дьиэ аанын алдьатан киирэн кинини кырбаабытын туһунан биллэрбит. Муус устар 5 күнүгэр Үөдэй олохтооҕо гр. К. ыкка ытыттаран суһал көмөҕө наадыбыт. Кулун тутар 30 күнүгэр Таастаах олохтооҕо гр. А. өлбүтүн туһунан олохтоох дьаһалта биллэрбит. Бэрэбизркэ түмүгүнэн сүрүбэ тохтообута быһаарыллыбыт.

Баһаарынай сулууспа биллэрбитинэн муус устар 5 күнүгэр Салбан нэһилиэгэр гр. У чааһынай дьиэтэ 98 кв. м умайбыт. Сарсыһыгар Намга чааһынай ыал баанньыга умайбыт.

Кулун тутар 30 күнүгэр Нам сэлэиннэтин олохтооҕо гр. Д. биллэрбитинэн 25 чыыһылааҕа биллибэт киһи кини дьизиттэн харчы уорбутун туһунан сайабылыанна суруйбут. 31.03.2015 с. Нам олохтооҕо гр. Е. сайабылыанна суруйбутунан биллибэт киһи мобильнай баанынан кини картатыттан харчы ылбыт. Мэнэ-Хаҥалас олохтооҕо гр. Ч. Нам олохтоохторуттан гр. Н-тан уонна В-тан олунньу 6 күнүгэр «Toyota Carina» массыына атыыласпытта олох да уоруллубут массыына буолара биллибит. Административнай буруйу оҕоруу 6 түбэлтэ тахсыбыт. 27 административнай боротокуол толоруллубут. О.и. 1 наркотигы боруобалааһынга, 1 күлүгээннээһингэ, 1 сааны харайыыга, 8 сааны регистрациялааһын кэмин кэһиигэ, 4 общественной сиргэ арыгы иһиигэ уонна 12 общественной сиргэ итирик туруктаах сылдьыыга.

ГАИ 543 массыынаны бэрэбизркэлээбит, онтон 103 суоппарга боротокуол толоруллубут. 3 киһи итирик сылдьан тутуллубуттар, 11 массыына ыстарааптыр стоянкаҕа туруоруллубут.

Таатта ууһун оҕорбут сахалыы баахыла тимирэ атыгыта таһыста. «Олонхо» атыы дьизиттэн (Чернышевская ул. 6-та) кэлэн ылааххын сөп. Ону таһынан хотугу хаамыы тайаҕа баар.

Төрүт уу, Төрүт ас, Төрүт салтын — Толору түстэммит үйэлээх олох.

Тел. 89142274971

Ытыктабыллаах хотугу хаамыыны сэргээччилэр, эһигини бу ый муус устар 12 күнүгэр, өрөбүлгө, күнүс 2 чаастан М.К. Аммосов аатынан киин түһүлгэбэ ыгырабыт.

- Программаҕа:
- * Маастар-кылаас;
- * Хотугу хаамыыга Нам улуугар түмсүү тэрийии;
- * Араас ыйытыктар.

Билсэр тел. 89142274971

® **Продается** зем. участок 12 соток с каркасным домом 6х8 в с. Намцы (имеется свет), а также продаем 2 морозильника лари (размер выс. — 87,5 см., шир. — 94,5 см., глуб. — 64 см.). Работаем 6 мес., имеется гарантия.

Тел. 89841089983

Чугас табаарыспытыгар Илья Пантелеймоновичка, Зоя Ивановна Пинигиннэргэ тапталлаах уоллара ПАНА соһууччу күн сириттэн олохтон туораабытынан кутурбаһыттын тэҥгэ үлэстэбит. Табаарыстарыт Федоров Д.Д., Гаврильев Г.С., Петров А.М.	«Үөдэй нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк сэбиэтэ, нэһилиэк ветеранарын сэбиэтэ, общественноһа, ХИФУ старшай преподавателигэр Турчина Наталья Андреевнаҕа, Туваба олорор уолугар, илпигит уолугар Геннадий Иванович Игнатевка уонна сизнэригэр, киһилэр дьиз кэргэттэригэр тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, үлэ, тыыл ветерана ЖИРКОВА Ульяна Иннокентьевна уһун, ыарахан ыарыыттан 85 сааһыгар күн сириттэн барбытынан бары аймахтарыгар, билэр дьонугар диринг кутурбаһыттын тизрээбит. Тапталлаах оҕом, күндү убайыт, быраалпыт, таайыт, абаабыт, уһун кэмнэргэ «М.К. Аммосов», «Модут» совхозтарга, нэһилиэк дьаһалтатыгар суоппардаабыт КУЛИЧКИН Петр Петрович бу дьыл муус устар 6 күнүгэр ыарахан ыарыыттан күн сириттэн туораабытынан саҥаспытыгар Александр Гаврильевнаҕа, кыргыттарыгар Машаҕа, Лидаҕа, Таняҕа, күтүөтүгэр Ньургунгэ, сизнэригэр, аймахтарыгар, табаарыстарыгар диринг кутурбаһыттын тизрээбит. Ийэтэ, бииргэ төрөөбүттэр, күтүөттэрэ, кийиниттэрэ, сизн бырааттара, балтылара
Үөрэппит оҕом Илья Пантелеймонович уонна кэргэнэ Зоя Ивановна Пинигиннэргэ тапталлаах уоллара ПАНТЕЛЕЙМОН хомолтолоохтук олохтон туораабытынан кутурбаһыттын тизрээбит. Кытаанахтык сананын, тулуйа сатааҥ. Учууталыт Елена Ивановна Күндү бииргэ үөрэммит табаарыспыт ПАНА соһуумардык күн сириттэн барбытынан ийэтигэр, аҕатыгар, балтыгыгар, чугас аймахтарыгар диринг кутурбаһыттын тизрээбит. Сүтэрт аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит. 2007 с. выпуск, кылаас салайааччыта, I-XCOШ	«Модут нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк депутаттарын сэбиэтэ, нэһилиэк ветеранарын сэбиэтэ, общественноһа КУЛИЧКИН Петр Петрович уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан, кини ийэтигэр, кэргэнигэр, оҕолоругар, сизнэригэр, бары аймахтарыгар диринг кутурбаһыттын тизрээбит. Модут нэһилигин олохтооҕо, бииргэ үөрэммит доҕорбун КУЛИЧКИН Петр Петрович күн сириттэн барбытынан ийэтигэр Марфа Семеновнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, кыргыттарыгар, чугас аймахтарыгар диринг кутурбаһыттын биллэрээбит. Модут 8 кылаастаах оскуолатыгар бииргэ үөрэммит оҕолоро, кылаас салайааччыта Василий Никитич
Улууустаагы киин балыыһа лабораториятын коллектива I Хомуустаах участковой балыыһатын клиническэй лаборатория Пинигина Зоя Ивановнаҕа тапталлаах уола ПИНГИН Пантелеймон соһууччу күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаһыттын тизрээбит.	Күтүөппүтүгэр Охлопков Степан Семеновичка таптыыр, убаастыыр таайы ЧЕМЕЗОВ Никифор Афанасьевич уһун, ыарахан ыарыыттан бүк күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаһыттын биллэрээбит. Гаврильевтар, Дьяконовтар

«Эҥсиэли» хаһыат
РИС таһылынна, таһылынна
уонна бэчээттир сыаҕар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная ул. №4
Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лие
Көүлү сыананан атыыланар
Индекс — P0005. Тиража — 1780
Бэчээккэ илии баттаныытын графика —
12:00 ч. 10.04.2015 с.
Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 10.04.2015 с.